

νομίσματα

Σάββατο, 11 Μαΐου 2013

3:34 μμ

Απαγορεύονται οι προσθήκες βλ. Eb52.docx

Σημασία:

- Νόμισμα: χρήμα . Μέσον συναλλαγής, για απόκτηση οικονομικών αγαθών.
- Πολλές φορές γίνεται φετίχ. Λεμε « το το χρήμα για το χρήμα» όπως «η τέχνη για την τέχνη» δηλ. ως αυτοσκοπός, ο φετιχισμός του χρήματος.

Εγκυκλοπαιδικά

- Επί χιλιετίες ήταν μεταλλικό και κατά τους τελευταίους αιώνες και χάρτινο.

ΓΙΑΤΙ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΕΧΟΥΝ ΡΑΒΔΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΜΕΤΡΟ ΤΟΥΣ;

Τα παλαιότερα χρόνια τα νομίσματα κατασκευάζονταν από πολύτιμα μέταλλα όπως ο χρυσός και το ασήμι. Αυτό έβαζε σε πειρασμό πολύ κόσμο που έξιχνε τα νομίσματα στην περί μετρό τους και μάζευε μικρά κομμάτια πολύτιμων μετάλλου που ξεφλούδιζαν από το ξύσιμο. Κάποια νομίσματα όπως η ασημένια βρετανική στερλίνα ξύνονταν από επαγγελματίες απατεώνες, πολλές φορές σε σημείο που το βάρος τους έφτανε στο μισό από το βάρος που είχαν κατά την κοπή του νομισματοκοπείου. Οι έμποροι υποχρεώθηκαν να ζυγίζουν όλα τα νομίσματα για να σιγουρευτούν ότι είχαν το σωστό βάρος, γεγονός που τους ανάγκασε να απορρίπτουν πολλά νομίσματα κάνοντας έτσι κακό στην ίδια τους την επιχείρηση. Οι μονάρχες κατά την εποχή των Τυδώρ αναγκάζονταν να ανακαλούν νομίσματα ανά τακτά διαστήματα και να τα στέλνουν πίσω στο νομισματοκοπείο για λιώσιμο και κοπή.

Για να λυθεί αυτό το πρόβλημα, φτιάχτηκαν ραβδώσεις στην κόψη πολύτιμων νομισμάτων. Αν οι ραβδώσεις ήταν αναλλοίωτες, το νόμισμα δεν είχε «ξυθεί» και η αρχική του αξία ήταν अपαράλλαχτη. Επίσης οι ραβδώσεις έκαναν τη δουλειά των πλαστογράφων πολύ πιο δύσκολη. Μόνο τα πολύτιμα νομίσματα είχαν ραβδώσεις — νομίσματα με χαμηλή αξία όπως η βρετανική πέννα δεν χρειάζονταν ραβδώσεις γιατί ήταν φτιαγμένα από κοινά μέταλλα που δεν έβαζαν σε πειρασμό τους απατεώνες (εξάλλου, θα έπρεπε να μαζέψουν μια τεράστια μάζα από το μη-πολύτιμο μέταλλο για να έχει εστω και μικρή αξία). Σήμερα κανένα νόμισμα δε φτιάχνεται από πολύτιμο μέταλλο, παρ' όλα αυτά η παράδοση για ραβδώσεις σε νομίσματα υψηλής αξίας συνεχίζεται. Επίσης οι ραβδώσεις συνεχίζουν να υπάρχουν για να βοηθούν τους τυφλούς να αντιλαμβάνονται τα διαφορετικά κέρματα — για αυτό και σήμερα συνηθίζεται διαφορετικά νομίσματα να έχουν διαφορετικές ραβδώσεις, ενώ τα μικρά σε αξία κέρματα δεν έχουν καθόλου ραβδώσεις. Οποιοσδήποτε, λοιπόν, μπορεί με λίγη προπόνηση να καταλάβει το είδος κέρματος μόνο με την αφή.

2140.8?

Τα νομίσματα αυτά απαντούσαμε ήδη από του Ρωμαϊκούς χρόνους. Ένα τέτοιο νομισμα με ραβδώσεις λεγονταν nummus serratus (serra > seca⁽¹⁾)>ιτ. sega = πριων, πριόνι) Δηλ. πριονωτό νομισμα. Πβλ. ο σαρακας (κρητ. Ιδιωμα) =το πριόνι και

sega = πριων, πριόνι)
Δηλ. πριονωτό νομισμα. Πβλ. ο
σαρακας (κρητ. Ιδιωμα) =το πριόνι και
Επώνυμο Σαρακάκης.

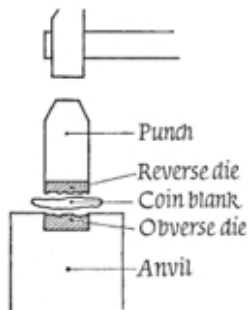
Ετυμολογία:

- από το αρχ ρημα νομίζω : θεωρώ, υποθέτω, λογιάζω . δηλ. αυτό που θεωρώ ότι έχει αξία. Βλ. λόγος
- Το χρῆμα από το χρώμαι = χρησιμοποιώ.
- Στην πράξη αυτό που **όλοι** θεωρούν πως έχει μια **συγκεκριμένη** αξία.
- Περισσότερα στο ειδικό άρθρο μου Τι νομιζουμε για τα νομίσματα

Εικόνες

---1

Κοπή νομίσματος

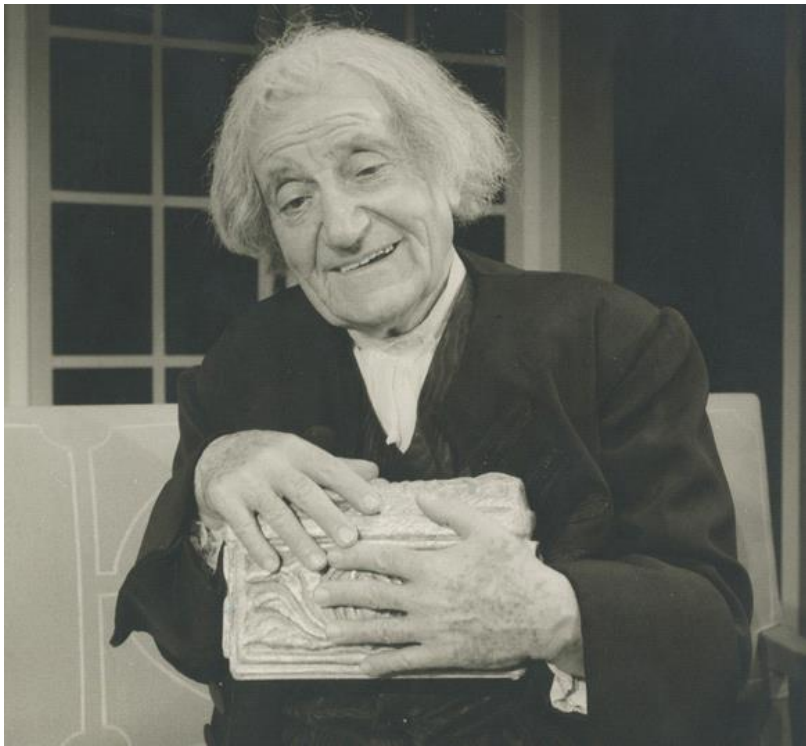
----2

★ Ο φιλάργυρος

Ο φίλος των αργυρίων , ο τσιγγούνης, ο φιλοχρήματος, ο φειδωλός, ο σπαγγοραμένος, ο δραχμοφονιάς.

Ο ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ

Τίτλος ηθογραφικής κωμωδίας του Μολιέρου.

 Ο ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΝΕΖΕΡ ΩΣ ΑΡΠΑΓΚΟΝ ΣΤΟΝ ΦΙΛΑΡΓΥΡΟ ΤΟΥ ΜΟΛΙΕΡΟΥ - L' AVARE

Από το αρχαίο Ελληνικό ρήμα **Αω < αημι** = φυσώ και **αὔω** από το οποίο πιθανον να προέρχεται το Λατ. **Anarus** φιλάργυρος, τσιγκούνης, σπαγγοραμένος, φειδωλός.

Πβλ. Την ΦΡ **φυσάει τον παρά.**

Η εικονα από τον ανθρωπο που είναι παντα σκυμενος στα χρηματα του και εισπνέει και εκπνέει (αυει) πανω σε αυτά.

ΣΣ: μεταφορικως το αημι σημαινει και κλυδωνίζομαι, ταλαντεύομαι ή κυμαίνομαι, σαν από τον άνεμο.

Το **αὔω** λέγεται για πράγμα, ηχώ, κουδουνίζω, άσπής άϋσεν, σε Ομήρου Ιλιάδα.

Ετσι ο αημενος ή αὔων τα κερματα είναι αυτος που κουδουνιζει τα λεφτά.

Το κοδουνισμα των χρηματων προ της αγορας σημαινει ότι ο γοραστη διαθετει μετρητα που με τον ηχο τους πραροτυνουν επιτευχη καλυτερης τιμης.

Όμως το ανεο σημαινει επιθυμώ κατι και αποτελει πιθανοτερη ριζα.

Πβλ. μια δευτερη σημασια του **αυω** =καλώ, ομιλω, φωναζω απ' οπου τα Ελληνικα αναυδος, απαυδησα .< αυδη = φωνη

Μεταφορικα αυω σημαινει και στεναζω, αυω [ενν. στεναγμον],, ξεφυσσω, αναστεναζω.. Αυτος που αυει στεναγμον είναι μαλλον ο ενδεης, ο πτωχός πενης παρα ο φιλάργυρος..

Φράσεις

Το φυσάει το παραδάκι

Βλ. παραπανω αυω

Διαθέτει ζεστό χρήμα.

Μόλις κομμένα κέρματα τα όποια έχουν αδιαμφισβήτητη γνησιότητα λόγω μη φθοράς . Τα κέρματα αυτά λέγονται τσίλικα (αρχ. στίλβοντα). (Από το τουρκικο çildir = λαμπερός ή και το ελλλ στίλβοντα> τσιλβοντα, με αντιμεταθεση σ και τ)

Κάντο μου λιανά

Συν. Χάλασε μου ένα μεγάλο νόμισμα, κάνε μου ψιλιά.
Μεταφορικός: επεξήγησε μου λεπτομερώς και σαφέστερα αυτό που είπες προηγουμένως.

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑ

Το να δίνεις φειδωλά τις συμβουλές σου είναι οημαννική ένδειξη γενναιοδωρίας.

Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου - «ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΞΕΩΣ» 244

Λόγιος αντίλογος

- μα νομίζω ...
- τα νομίσματά σου είναι κίβδηλα*

Λόγιος γιατί τον έλεγαν οι δάσκαλοι όταν οι μαθητές είχαν αντιρρήσεις.

* Καλπικός.

κίβδηλος από το ουσ. κίβδηλός = σκωρία από εκεί πᾶν φαῦλον = κίβδηλον ,
ψεῦσμα, νόθον, αδόκιμον.

ΗΣΥΧΙΟΣ

κίβδηλος, -ον, Ι. νοθευμένος, νόθος, αχρείος, πλαστός, λέγεται για νόμισμα, σε Θέογν., Ευρ. ΙΙ. μεταφ., χαμερπής, ψευδής, νόθος, απατηλός, λέγεται για ανθρώπους, σε Θέογν., Ευρ.· λέγεται για χρησμούς, παραπλανητικός, σε Ηρόδ.· έν κίβδηλῳ, σε Ευρ. ²⁶⁵

Συνώνυμα

Κομματιον

Οι αρχαίοι ελληνες ονομαζαν **κομμάτιον** ή **κέρμα** , το νόμισμα. Πβλ. Η έκδοση μεταλλικού νομίσματος (κερματος) λέγεται κοπή. Παλαιότερα διακρίναμε τις χρυσές λίρες σε παλαιάς κοπής και νέας κοπής.

Το κομμάτιον < κόπτω (λεγετα σημερα κόβω)

το κόβω έχει την σήμερα την σημασία αποκόπτω, τεμαχίζω, περιορίζω, αλλα και βλέπω.

Πχ. Φρ. **Κόψε κάτι** που σημαίνει «**κάνε μου μια έκπτωση**» στο τίμημα ή στην τιμή.

Το βλέπω: κοβω είναι δυσεξηγητο. Πχ. Κόψε φατσα! Τον κόβω για πολύ μαλακα! Πως με κόβεις; Περνάω για βλάκας;

Μια πιθανή εξήγηση είναι ότι σημαίνει: «**κόψε**, χαμήλωσε την ταχύτητα σου προκειμένου να παρατηρήσεις κάτι» ή «**διάκοψε** αυτά που λες και άσε να σου δείξω κάτι» .

Επίσης **κομμάτι** λεγεται το αποσπασμα αλλα και το διακκεκριμενο μελος μια ομαδας πραγματων (ζωγραφικων πινάκων, κοσμηματων, γυναικων : κόμματος).

Νομισματα

Άσπρα

Το λατινικό asper = τραχύ, νεόκοπο, τσίλικο.

Στον πληθυντικό τα ασπρα = χρήματα γενικώς.

Παροιμίες

- τα ασπρα ασπρα κατεβάζουν.
- άσπρα, κάστρα
- τ'άσπρα λαλούν, τ'άσπρα μιλούν, τ'άσπρα `ν που κουβεντιάζουν
- όπου λείπουν τ'άσπρα, όλα είναι μαύρα
- άσπρα στο πουγγί, ψάρια στο βουνί

- -καλά γαμείς,καλόγερε! -μέ τ` άσπρα μου ο καημένος!
- άσπρος παράς για μαύρη μέρα

ποίηση

10 Κι' άπόψε μούρθε μιá γραφή εις τρείς μεριαῖς καϋμένη·
 Πατήσανε τὸ Μαλεβὸ, τὸ μέγα μοναστήρι,
 Πούχε τριακόσια σήμαντρα καὶ ξήντα δυὸ καμπάναις·
 Πᾶσα καμπάνα καὶ παπᾶς κ' ἡ σιδεριά δυὸ διάκους,
 Πῆραν ἄσπρα, πῆραν φλουριά, πῆραν μαργαριτάρια,
 15 Πῆραν τ' άσημοκάντηλα, βαγγέλια χρυσωμένα,
 Πιάσαν καὶ τὸν ἡγούμενον καὶ τὸν τουρκοπαιδεύουν.“

Ασσάριον

Ρωμαϊκό νόμισμα πολύ μικρής αξίας. Το όνομα χρησιμοποιήθηκε ξανά για το μικρό χάλκινο νόμισμα των 2 γρ. που έκοψε ο Ανδρόνικος Β΄ Παλαιολόγος (1282-1328).

Το Δέκατο του Διναρίου.

29 οὐχὶ δύο στρουθία άσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἔν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν.

Κατά Ματθαῖον Κεφ. 10 στ.29 και

12. οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται άσσαρίων δύο; καὶ ἔν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλεησμένον ἑνώπιον τοῦ Θεοῦ·

Κατά Λουκάν Κεφ. 12: στ. 6,

Με τιμες Ματθαιου, ο Λουκάς κάνει στα 4 το ένα δώρο. Νενίκηκά σε Βασιλόπουλε!

Γλαυξ

Γνωστον ότι γλαυξ σημαινει τη κουκουβαγια, το νυκτοβιο πουλι, το ιερο πουλι της θεας Αθηνας, συμβολο της σοφιας

και οικόσημο των Αθηνών που απεικονίζονταν στα αθηναϊκά νομίσματα, που λεγόντουσαν επίσης γλαύκες.

ΑΘΗΝΑΙΚΟ ΑΣΗΜΕΝΙΟ ΤΕΤΡΑΔΡΑΧΜΟ (16 γραμ) με γλαυκα (Κουκουβάγια) και αμφορέας με φύλλα δάφνης.

ΑΘΗΝΑΙΚΟ ΑΣΗΜΕΝΙΟ ΤΕΤΡΑΔΡΑΧΜΟ (17 γραμ) του 450 πΧ

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Γλαῦκ' εις Αθήνας.

Κομίζει γλαύκα ες Αθήνας.*

* Κατά τον Ευστάθιο Θεσσαλονίκης - Σχόλια εις το Όμηρον σ. 147

πριπίς. τοιούτοι δὲ ἴσως καὶ τῷ Τηλεμάχῳ ἦσαν ἀκολουθοῦντες ἐν τοῖς πρὸ τούτων. (Vers. 31 σ.) Τὸ δὲ κομίεσσι καὶ ὅλως τὸ κομῆν πολλοῦ φαίνεται ὅτι καὶ κομίζων λέγεται ὅθεν καὶ κομιδὴ ἢ ἐπιμῆλια. (Vers. 513.) Ὅρα δὲ καὶ ὅτι ἐν τῷ, δέμας ἤδὲ καὶ ἔργα, ἐπὶ πυνὸς ἔφη ἔργα, σὺ συνηθῶς

Screen clipping taken: 7/10/2012 7:10 μμ

Ο νοσοκόμος, ο ανθοκόμος και ο ιπποκόμος είναι παραδείγματα αυτής της σημασίας. (κομέω = φροντίζω*). Ίσως ο κομίζων γλαύκας εις Αθήνας να ήταν καποιος επιτετραμένος υπαλληλος που φροντιζε τα ιερα αυτά πουλιά της Αθηνάς στην Αθήνα. Η Αθηνά ήταν η πολιούχος της Αθήνας.

Είναι προφανές ότι αν ισχύει αυτή η υπόθεση ο κομίζων ή γλαύκας, ο κουκουβάγιο-φροντιστής ήταν κάποιος αργόμισθος της Αθηναϊκής Πολιτείας και γι' αυτόν αναφέρονταν η φράση. Βλ. το ανάλογο σημερινό: « είναι ένας καρεκλοκένταυρος που ξύνει πατσές στο υπουργείο» ή, όπερ συνηθέστερον, «ξύνει τ' άρχιδια του »

Η παραδοσιακή ερμηνεία της φράσης

Η φράση λέγεται γιατί στην Αθήνα η γλαύκα, η κουκουβάγια, ήταν πασίγνωστη, σαν σύμβολο της Αθήνας και εικονιζόταν παντού, όπως στις οροφές των σπιτιών, στα νομίσματα κ.λ.π.

Ο Αριστοφάνης, στους Όρνιθες στ. 301. Αναφέρει τη γλαύκα ως το πουλί της Παλλάδας αλλά όχι την επίμαχη φράση.

Άλλη ανοητη εκδοχη.

Η φράση "Κομίζει γλαύκα εις Αθήνας" λέγεται με την σημασία "εισάγει κάτι στην Αθήνα, που εντούτοις υπερπλεονάζει". Ενεργεία δηλαδή που κάνει κάποιος ανόητος έμπορος κουκουβαγιών. Η κουκουβάγια δεν συλλαμβάνεται εύκολα ζωντανή και δεν έχει καμία πρακτική σημασία να συλληφθεί.

Αν το σκεφτούμε πως μπορεί κάποιος να συλλάβει γλαύκες και γιατί να τις κομίσει (μεταφέρει) στην Αθήνα ή κάπου αλλού.

Αν όμως ο όρος «γλαυκαι» ελέγετο και με γενική σημασία «χρήματα» όπως και το «λεφτά» και «παράδες» ... τότε πολες άλλες σημασίες μπορεί να είχε η φράση «κομίζει γλαύκας εις Αθήνας»

Γρόσι

Τουρκικά kurus. Υποδιαίρεση (εκατοστό) της τουρκικής λίρας. 1 λيرا: 100 kurus.

Το όνομα ετυμολογείται από το Γερμανικό **grosch**.

Ο Όρος **πιάστρα** χρησιμοποιούνταν από τους δυτικούς αντί του γρόσια.

Το «γρόσια» λέγεται και με την γενική σημασία «χρήματα» όπως και το «λεφτά»

και «παράδες» .

Πβλ. Παροιμία: **έχεις γρόσια, έχεις γλώσσα**

Άσπρα μου **γρόσια** στις μαύρες μου μέρες

Δηνάριον

Ονομασία αρχαίου ρωμαϊκού νομίσματος, που διατηρήθηκε και σε νομίσματα διαφόρων χωρών και εποχών. Ένα από τα νομίσματα αυτά ήταν το αραβικό χρυσό δηνάριο που κόπηκε γύρω στο 860. Η εξωτερική εμφάνιση του αραβικού αυτού νομίσματος σαφώς καθόρισε την εμφάνιση του ασημένιου βυζαντινού **μλιαρέσιου**. Τα δύο νομίσματα έμοιαζαν τόσο, ώστε κατά τη διάρκεια του 8ου αιώνα, τα κομμάτια μετάλλου που χρησιμοποιούνταν για να κοπούν κάποια μλιαρέσια ήταν παλιά δηνάρια (στο Βυζάντιο υπήρχε η πρακτική να κόβονται καινούργια νομίσματα πάνω σε παλιά: στις περιπτώσεις αυτές διακρίνουμε πάνω στο νόμισμα τα χαρακτηριστικά γράμματα και σχέδια και των δύο νομισμάτων, το ένα πάνω στο άλλο).

Δραχμή

Νομισμα που ονομασθηκε ετσι απο το ρημα δράσσομαι, αττικως δράττομαι, παρακειμενος εδρα ττόμην Μελλων δράξομαι ΑΡΙ.4.275.10 (Posidipp.), Αοριστος έδραξάμην , μετοχη παρακειμενου δεδραγμένος (πβλ. δράξ, δράγμα, δραχμή)

Αρπάζω με το χερι χουφτωνω. Το δραγμμα αυτο που αρπαζουμε λεξεται δραξ, δραχμη ή πρεζα. Η δραχμη ηταν μια πρεζα, χουφτα, φουχτα οβολων ή οβελων, μια χουφτα σουβλακια.

Παράγωγα: πρεζα < ιταλ. presa = αρπαγή, λήψη, λεία) πρέζα (πληθυντικός : πρέζες) που μικρή ποσότητα από ένα υλικό σε σκόνη ή σε κόκκους που μπορεί να πιάσει κανείς με τα δάχτυλα πχ.ρίξε στο φαγητό μια πρέζα αλάτι. Πάρε μια πρέζα ταμπάκο

βλ και σημερινή πρίζα (εκεί απ' όπου παίρνουμε το ηλεκτρικο ρευμα). πρεζονι,

πρεζακίας

Ο Ν. Τσελεμεντές γραφει στη «Μαγειρική» του «ριχνετε μια δραχμή αλάτι ... πιπέρι, ρίγανη» και εννούσε μια πρέζα...

Η δραχμή έχει 100 λεπτά.

Δεκάρα

Νομισμα των δεκα λεπτων. Μεταφορικά μηδαμινή αξία. Πχ άνθρωπος της δεκάρας= ευτελής αλλά και φιλαργυρος (ή δεκαρολόγος = που μαζεύει και τη δεκάρα)

Δεκάρα το 1969 εκ φύσεως τρύπια και επανατυπηθείσα.

Το δεκάλεπτο, ή δεκάρα ήταν σύνηθες νομισμα, μικρής αξίας και ακόμη μικρότερης αν ήταν παραμορφωμένη (τσακιστή, τρύπια) πβλ. "**Δεν έχω δεκάρα τσακιστή**", ή "είμαι **αδέκαρος**".

Πβλ. παιδικό τραγουδάκι «ένα **λεπτό** κρεμύδι» από εποχές χαμηλού τιμαρίθμου όπως και το τραγούδι «κόκκινες καλές ντομάτες **δυό δεκάρες** η οκά»

Λεμε όμως **τον ξερω σαν κάλπικη δεκάρα**.

Για ένα άνθρωπο ή πράγμα ευτελούς αξίας λέμε ότι είναι **της δεκάρας**.

Δουκάτον

ΔΟΥΚΑΤΟΝ.] ΔΓ, Στάμενον. Τὸ Στάμενον εἶν' ὄνομα γενικὸν ὅλων τῶν νομισμάτων, περὶ τοῦ ὁποῦ ἴδε τὰ ἀνωτέρω (σελ. 83) σημειωθέντα. Τὸ δὲ Δουκάτον, εἶδος νομίσματος, ὠνομάσθη ἀπὸ τὸν Δούκα, ἡγουν ἡγεμόνα, (ἐκ' τοῦ Λατινικοῦ **Dux**), καθὼς ἀπὸ τὸν Δαρείον βασιλέα τῶν Περσῶν ὠνομάσθησαν οἱ Δαρεικοὶ, ἄλλο εἶδος παλαιοῦ νομίσματος. Δουκάτον (**Ducatus**) λέγεται καὶ αὕτη ἡ ἐπαρχία εἰς τὴν ὁποίαν ἐξουσιάζει ὁ Δούξ. Τὰ πρῶτα ὠνομασθέντα Δουκάτα νομίσματα ἐτυπώθησαν εἰς τὸ Δουκάτον, ἡγουν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἀπουλίας (Ἰταλ. **Puglia**) ἀπὸ τὸν Φογέριον βασιλέα τῆς Σικελίας, κατὰ τὸ 1240 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ. Μετὰ 40 ἔτη ἐτυπώθησαν καὶ εἰς τὴν Βενετιάν τὰ χρυσὰ Δουκάτα (τὰ νῦν ὠνομαζόμενα Τζικίνια), ὅτι καὶ ὁ ἡγεμὼν τῆς Βενετίας ὠνομάζετο **Doge**, ἡγουν Δούξ· ἔπειτα ἔκοψαν Δουκάτα καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες ἢ βασιλεῖς.

Screen clipping taken: 19/8/2012 8:05 μμ

Ιστάμενα

Αυτά τα νομίσματα που ίστανται, που στέκονται*, που κρατούν, που ισχύουν. Μον. (τα στάμενα)

Ἄπλόνω στό περσίκιν μου , γυρέβω τὸ πουγγίν μου,
Διὰ σάμενα τὸ ψηλαφῶ, καὶ αὐτὸ γέμει χαρτία.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ- ΠΤΩΧΟΠΡΟΔΡΟΜΙΚΑ

ὁ Φλώριος παίζει τὸ τ'αυλὶν μετὰ τοῦ καστελάνου.
παίζουν οἱ δυὸ κι ἐνίκησεν ὁ Φλώριος ἐν κέρδει,
δύο χιλιάδες **στάμενα** κερδεῖ τὸν καστελάνον.

κ' ἡ κόρη παρεκάλει τον, τοῦτον τὸν λόγον λέγει
“ ἂν θέλῃ στάμενα πολλὰ, νὰ ἔχῃ καὶ τὸ κέρδος,
ἐγὼ ἐπίσταμαι καλῶς κιθάραν νὰ τὴν παίζω,
νὰ τραγουδῶ πανέμνοστα, αἰνίγματα νὰ λέγω·
εἰς γάμους καὶ εἰς ἑορτὰς πάντοθεν νὰ πηγαίνω,
νὰ τοῦ συνάγω **στάμενα** εἰς ὅσον νὰ χορτάνῃ.”

“ ἄπελθε νὰ 'σ' ἐλεύθερη, κ' ἐγὼ ν' ἀπολογούμαι 660
τὰ **στάμενα** ποῦ ἔδωκεν ὁ κύρις Μαρκίωνης,
ἐγὼ νὰ τὰ πλερόνω”

9429

Τα στάμενα από το ιστάμενα όπως ο στάμνος (μτγ η στάμνα) από το [ιστάμενος](#).

Το στέκω (ιστημι) έχει και την έννοια του αμετάβατου πρέπει : «δεν στέκει να δείχνεις μια τέτοια συμπεριφορά». Ο εύπορος άνθρωπος λέγεται και «καλοστεκούμενος».

Παρατήρηση: πβλ. το Αγγλικό **cost** από το σύνθετο λατινικό **costare (con + stare** : ιστημι, στέκω).

Κεράτιον

κεράτιον[ᾱ], τό, υποκορ. του κέρασ, βλ. κερατέα.

κερατέα ή -ία, ή, ξυλοκέρατο ή χαρουπιά (Αραβ. Khaḡoob **χαρούπι**)· οι καρποί της, κεράτια, τά, ονομάζονται και ως «το ψωμί του Αγ. Ιωάννη», επειδή πιστευόταν ότι ήταν οι καρποί που έφαγε στην ερημιά, σε Κ.Δ. φαίνεται ότι χρησιμοποιούνταν ως σταθμά. Πβλ τα σημερινά **καράτια** μονάδες βάρους πολυτίμων μετάλλων και λίθων.²⁶⁵ Βλ. και **τάλαντον**.

κεράτιον (II) το· κεράτσιν· κεράτσι(ον).

1) Ο καρπός της κερατέας, χαρούπι: έναν κεράτσιν εις το κλαδίν της κερατσίας (Μαχ. 643).

2) Μονάδα βάρους: καστορίου κεράτιον έν (Ιερακοσ. 38514).

3) Μονάδα βάρους, **καράτι**: Έστι το εξάγιον του αργού χρυσοῦ, τουτέστι των κδ' κερατίων, κα' (Rechenb. (Vog.) 741).

[μτγν. ουσ. κεράτιον. Τ. τεράτσιν σήμ. κυπρ. Ιδ.]

Κέρμα

Κερματίζω και **αποκερματίζω** : κόβω σε μικρά κομμάτια, ανταλλάσσω μεγαλύτερης αξίας νομίσματα με κέρματα μικρότερης αξίας· μεταφ., άποκερματίζω τὸν βίον, δαπανώ, κατασπαταλώ την περιουσία μου, αλλά και «**κάνω ψιλά**», **χαλάω**.

Υπαρκτό το **κατακερματίζω**: κάνω κομματάκια.

Αλλά και το **κερματοδέκτης**.

Από το αρχαίο ελληνικό ουσιαστικό **κέρμα** (από το κείρω: κουρεύω)

κόλλυβος

ὁ, 1. μικρό κέρμα, κολλύβου αντί λεπτού, σε Αριστοφάνη.

2. στον πληθ., κόλλυβα, τά, μικρά στρογγυλά πλακούντια, στον ίδιο.

Το κέρμα ετιθετο στο στόμα του νεκρού για να πληρώσει στον Χάροντα τα πορθμεία. Τα κόλλυβα σήμερα παρασκευάζονται και προσφέρονται τα μνημόσυνα.

Κολλυβιστής λεγεται ο αργυραμοιβός, ἢ κερματιστής ἢ σαράφης (από το τουρκικο sarraf)

Επωνυμία: Στρατ. Στεφανος Σαράφης, Σαραφογλου.

Εγκυκλοπαιδικά

Πρβλ τον ευαγγελικό μύθο:

και εισήλθεν Ιησούς εις το ιερὸν και εξέβαλεν πάντας τους πωλούντας και αγοράζοντας εν τῷ ιερῷ και τας τραπέζας των **κολλυβιστῶν** κατέστρεψεν και τας καθέδρας των πωλούντων τας περιστεράς (Ματ. 21:12)

και ἔρχονται εις Ιεροσόλυμα και εισελθὼν εις το ιερὸν ἤρξατο εκβάλλειν τους πωλούντας και τους αγοράζοντας εν τῷ ιερῷ και τας τραπέζας των **κολλυβιστῶν** και τας καθέδρας των πωλούντων τας περιστεράς κατέστρεψεν (Μάρ. 11:15)

και ποιήσας φραγγέλιον εκ σχοινίων πάντας εξέβαλεν εκ του ιεροῦ τα τε πρόβατα και τους βοας και των **κολλυβιστῶν** εξέχεεν το **κέρμα** και τας τραπέζας ανέτρεψεν (Ιωάνν. 2:15)

Ένας άνευ παρωπίδων αναγνώστης καταβαίνει ότι

- 1) Αδύνατον να γίνει ένα τέτοιος κλίμακας επεισόδιο από ένα μόνον άτομο
- 2) Αδύνατον όλοι αυτοί να έβλεπαν να καταστρέφονται οικονομικά και να μην αντιδρούσαν αν ένας μόνον άνθρωπος έκανε όλα αυτά.

Στην απλή γλώσσα η ενεργεία αυτή συνθέτει κατηγορητήριο για σύσταση συμμορίας και ληστεία κατά συρροήν. Πιθανόν δε να περιελάμβανε η ενέργεια αυτή και αντίσταση κατά της αρχής διότι η φρουρά του ναου δεν θα εμενε απαθής σε ένα τετιο ταβατούρι.

λιανά

Ότι και το **ψιλά**

Λιανός σημαίνει λεπτός. Πβλ. λιανοντούφεκο, λιανοκλάδι, λιανίζω,

λιανοτραγουδα, λιανεμποριο, λανική πώληση, λιανολίθαρα.

λιανός -ή -ό [lanós] E1 : (λαϊκότρ.) λεπτός, ισχνός. || (ως ουσ.) τα λιανά: α. μικρά κομμάτια από ένα διαμελισμένο σύνολο. ΦΡ το / τα κάνω **λιανά**, εξηγώ λεπτομερώς: Δεν καταλάβαμε, (για) κάν' τα μας **λιανά**. ΣΥΝ ΦΡ τα κάνω **ψιλιά**. β. (για χρήματα) τα **ψιλιά**, τα κέρματα.

[μσν. λιανός < λεί(ος) -ανός (ορθογρ. απλοπ.)]

Φράση: «κάντο μου **λιανά**» =χαλασε μου ένα χαρτονομισμα, αλλά και επεξηγησε μου αυτό που ειπες.
Λιανίζω όμως σημάνει κοβω σε λεπτα κοματια. Μας λιανισανε οι εχθροι στη μαχη του Χ. τους καναμε κιμα.

Ψιλιά συνώνυμο του λιανά

Κέρματα χαμηλής αξίας. Συνήθως σε σχέση με άλλο νόμισμα που επιθυμούμε να μετατρέψουμε σε ψιλιά, να χαλάσουμε. Αν και η αξία παραμένει η ίδια λέμε «μπορείς να μου **χαλάσεις** ένα πενηντάρι;» .

Το χαλάρω -ῶ (σήμερα χαλάω αλλά και χαλαρώνω) έχει την κυριολεκτική σημασία καθιστώ κάτι χαλαρό, το κάνω να χάσει την συνοχή του και να αποκτήσει ευκαμψία. Επομένως:

- i. το καταστρεφω
- ii. το αναλωνω
- iii. το κάνω μικρότερο και ευέλικτο

Το «χαλάω ένα πενηνταρι» εννοείται με την γ) σημασία γιατί τα ψιλιά διευκολύνουν τις συναλλαγές για αγαθά μικρής αξίας.
ΦΡ. -Ελεήστε με τον φτωχό. - Δεν έχω **ψιλιά**!

λεφτά ή λεπτά

Υποδιαίρεση 0,01 της Δραχμης. Κερμα κυριολεκτικως λεπτον και μικρας αξιας.

21.

(1.) Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν πλουσίους. (2.) εἶδεν δὲ τινα χήραν **πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ λεπτὰ δύο**, (3.) καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἢ πτωχὴ πλεῖον πάντων ἔβαλεν· (4.) πάντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς πάντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

Κατά Λουκάν 21.2

Παραδόξως ο πλούσιος* λέγεται λεφτάς.

*) Τις εστι ο πλούσιος;

Πλούσιος, wealthy.—R. πλοῦτος above, as Ἐφροδίτη, Ἐφροδίσιος. (2) R. πολυ-ουσία: Schrevel.

Πλοῦτος, wealth.—Valck. for πολὺ-ετος. R. πολὺς, ἔτος: A copious year, Ἀπὸνα. Or the produce of many years. (2) Lenn. from πλέω, πέπλοα, πλήθω, to fill.—Jones from πλέω, to sail: Voyage-money.

492.136 [140]

Ο εν τω ολιγω αναψυόμενος

Δηλ ο ολικαρκης

Μ.Ιορδανίδου , Λωξάντρα

Βλ.λ. ΦΡ.[κατέβαινε τα λεφτά](#)

Στις <ΦΡΑΣΕΙΣ του ΑΕΝΑΟΝ>

έβγαλε λεφτά με ουρά ή παραδάκι με ουρά

από την εποχή που η ουρά στα ρούχα ήταν ένδειξη αρχοντιάς και μεγαλείου

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

Για να διαπιστώσετε πόσο άθλιο πράγμα είναι τα **λεφτά** δεν έχετε παρά να δείτε πόσο άθλιοι είναι αυτοί που τα κυνηγούνε.

Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου - «ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΞΕΩΣ» 234

Λίρα

Κυρίως ετσι λέμε το εθνικό νόμισμα της Αγγλιας
λίρα η [lira] 025 : 1. χρυσό νόμισμα με διαφορετική κατά χώρα αξία:
Ανέβηκε / κατέβηκε η τιμή της λίρας.
Ξέθαψαν έναν τενεκέ με λίρες. ΛΙΡΑ χρυσή / Αγγλίας. ΦΡ Λιρες εκατό: α. για πρόσωπα ή για πράγματα εγγυημένα, μεγάλης αξίας. β. (ειρ.) για ανίκανα πρόσωπα ή για ανάξια πράγματα. τα μυαλά σου και μια λίρα (και του μπογιατζή ο κόπανος). λίρα με ουρά. 2. νομισματική μονάδα διάφορων κρατών: Τουρκική / αιγυπτιακή / κυπριακή / χάρτινη λιρα/κάλπικη λιρα .
λιρίτσα η ΥΠΟΚΟΡ στη σημ.

πβλ. Κομψασμό των Συμυρνιών προσφύγων : «Εμείς στη Σμύρνη είχαμε και τι δεν είχαμε, τσι λίρες με τσι γκαζοντενεκέδες, πιάνο στην κουζίνα και μέναμε και στο

"και"»

[ιταλ. lira· λίρ(α) -ίτσα]

Μεχρις εσχάτων οι αγορά ακίνητων χρησιμοποιούσε τις χρυσές λίρες για τις τιμές σπιτιών και οικοπέδων.

Καθημερινά οι εφημερίδες και το ραδιόφωνο ανακοίνωναν την τιμή της λίρας. Η τιμή κυμαίνονταν ανάλογα με την έκδοση (παλαιάς, νέας κοπής) ή την προέλευση (ιταλικές).

Η φράση Τα μυαλά σου και μια λίρα και του Μπογιατζή ο κόπανος προέρχεται από την εποχή της Τουρκοκρατίας. Υπήρχε στην Αθήνα ένας τεράστιος Αλβανός, πού ονομαζόταν Κιουλάκ Μπογιατζή. Αυτός γύριζε στα σπίτια των Ελλήνων και εισέπραττε τον κεφαλικό φόρο (χαράτσι). Κρατούσε μάλιστα στα χέρια του ένα ρόπαλο και απειλούσε ότι θα σπάσει το κεφάλι σε όποιον δεν του έδινε μια χρυσή λίρα ή δύο φλουριά, όπως απαιτούσε ο φόρος, κάθε έξι μήνες. Ήταν όμως τόσο χαζός πού δεν ξεχώριζε τα διάφορα νομίσματα, έτσι ορισμένοι Έλληνες όταν δεν είχαν να πληρώσουν γυάλιζαν μπρούτζινες δεκάρες και του τις έδιναν για χρυσές. Από τότε έμεινε αυτή η φράση πού την λέμε για τούς ελαφρόμυαλους.

[πηγή](#)

Αν αληθεύει η ιστορία, η φράση μάλλον θα τίθετο ως δίλλημα: ή [σου τινάζει ο κόπανος του Κουλάκ Μπογιατζή] **τα μυαλά σου** ή [του δίνεις] **μια λίρα**. Σαν να λέμε *τα λεφτά η τη ζωή σου*. Ένας τόσο ανόητος φοροεισπράκτορας δεν θα ήταν αποδεκτός από το οθωμανικό γκουβέρνο. Θα τον αντικαθιστούσαν πριν καν να γίνει παροιμιάδης.

Η σημερινή σημασία της φράσης είναι «είσαι ανόητος! Κακώς νομίζεις αυτό!» και πρόεκυψε από το λήθη του γεγονότος, την πτώση τη τιμής της τουρκικής λίρας και από την ερμηνεία: «*το μυαλό σου αξίζει όσο μα λίρα*» δηλ. τίποτε.

Λογάρι

Από το μσν λογάριον το· λαγάριν· λοβάριν· λογάρι· λογάριν.< από το λέγω = συλλεγω, μαζευω δηλ. αυτά που εχουμε μαζεψει, τα χρηματα.

Χρήματα, θησαυρός, περιουσία, πλούτος:

(Χρον. Μορ. Η 4239)·

άνοιξον το λογάρι μου κι έπαρον όσον θέλεις (Χρον. Μορ. Η 287· Ερωτόκρ. Γ 902)·

καλλίων φίλος εις στράταν παρά λογάριν (Μαχ. 15820).

[αρχ. ουσ. λογάριον.και λοβάριν και σήμ. κυπρ. λογάρι στο Soman. και σήμ. ιδιωμ. ή λαϊκ. (Δημ., Κριαρ.). Ο τ. λογάριν απανταται στον 6ο-7ο αι. και σήμερα στο ποντικό ως λογάρι και στο κυπριακό ιδίωμα ως λοάρι]

Ίστέον ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ ἀειμνήστου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως ἐγένετο ἀπὸ τῶν τῆς δύσεως θεμάτων λογαρίου ἀπαιτήσεις διὰ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Λέοντος καὶ γεγονότος²⁰ στρατηγοῦ τοῦ Γζικάνη ἐκ τῶν αἰρουμένων μὴ ταξιδεύειν.

ὄλοι εἰς τὴν ἀγάπην τους τὰ πάντα ἐλησμονοῦσαν.
"Ἄν εἶχαν τὸ λογάρι ὅλον Ὁκταβιανοῦ ἐδικόν τους,
γοργὸν νὰ τὸ ἐδώκασιν ὡσὰν ἕναν βυζάντιν,
μόνον διὰ τὴν ἀγάπην τους, τάχα νὰ τὴν κερδίσουν.
Οὕτως γὰρ ἐδουλεύεσασι πλεώτερον τῶν χιλίων.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ ΤΡΩΑΔΟΣ - Εμ. Μ. Παπαθωμοπούλος, Elizabeth Jeffreys, Benoît (de Sainte-More)

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΚΟΥΓΚΕΣΤΑΣ

[Τὰ εἶχεν εἰς τὴν κατοῦνα του, ἐκράτησεν ὁ ῥήγας
Διὰ λόγου, καὶ ἡ μοιράσι του, τίποτε ἄλλον οὐ χρειάστι.].
Καὶ τὴν κατοῦνα τοῦ δουκὸς ἐκείνου γτὲ Καρεντάνα,
Νὰ εἶχεν εἰς ταῖς τένταις του ἄρματα καὶ λογάρι.
Ἔβρισε καὶ ἐδώκασι τοῦ πρίγκιπος Γυλιάμου
Δι' εὐεργεσίαν καὶ ὁ λόγου του μερίδι τοῦ πολέμου.

• Νὰ δώσωμι τὸ λογάρι τους, κ' ἐμεῖς τὰ πλευντικά μας. •

Πλευντικά <πλεύσις <πλέω.τα ναύλα ναύλος

Το επιθημα **-λογος** καταδεικνυει τη σημασια του λεγω: συλλεγω, μαζευω. Πχ.
Ανθολόγος, Παλαιολόγος = παλιατζης, δεκαρολόγος

Μπικικίνι

Νομισμα Βενέτικο ἴσον προς το 1/100 της δραχμῆς^{178,296}. Ο πληθυντικός
μπικικίνια = λεφτά, οβολο.

Μπαγιόκο

Από το Λατινικό Basa = στρογγυλο φρουτο . Παπικο νομισμα 5 εκατοστων της
λiras, λεγεται για κατι βαρύ αλλα ευτελής . Στα Ιταλικά μεταφορικά για ανοητο
και χονδρο ανθρωπο.

Στην νεοελληνική αργκο σημαινει :

- * χρήμα, μεγάλο ποσόν χρημάτων, κομπόδεμα (εξού και **μπαγιοκλής**: ο παραλής), πακέτο από λεφτά, και (σήμερα) κρατική ή ευρωπαϊκή επιδότηση / επιχορήγηση.
- * «Τα λεφτά της καβάντζας, τα κρυμμένα για κάθε ενδεχόμενο χρήματα» (κατά Ζάχο).
- * Το χρήμα για το λάδωμα / το γράσο / τα «μετρητούλια», το αντίτιμο μιας παράνομης μεσιτείας / μεσολάβησης. Εξού και το: «δε θέλει κόπο, θέλει μπαγιόκο». Μιλάμε δηλαδή για μαύρα / μαύρο χρήμα.

Μπανκανότες

Από το Ιταλικο bankanota = εγγραφο σημειωμα τραπεζης
[Χαρτονομίσματα](#).

μαραβέντι

Στα Ισπανικά το maravedí ήταν χρυσό και αργότερα αργυρό νόμισμα.

maravedi από ισπανικό maravedi, από το αραβικό MURABITIN (συνωνυμο του Al-mogavides) πληθ. του MURABIT, που κυριολεκτικά σημαίνει σταθερό*, γερό, σωστό, και εννοεί επίσης τους υπερασπιστές των συνόρων από το RABATHA είμαι σταθερός, γερός, σώος που είναι ομορρίζο με το Magabutto (μουσουλμάνος ασκητής). Από τους Αραβες που διοικούσαν, (από το 1094 ως το 1144) την Ισπανία (Cordova), που έδωσαν αυτό το όνομα σε ένα χρυσό νόμισμα.

DIZIONARIO ETIMOLOGICO ONLINE

*) πβλ το σολδίο από το λατινικό solidus και τα μόν. στάμενα (ιστάμενα) των βυζαντινών. Πχ «για σταμένα το ψηλαφώ κι αυτό γέμει χαρτί» του Πτωχοπρόδρομου. Όλες οι λέξεις δηλώνουν την σταθερή τιμή του νομίσματος.

Βλ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΕΥΧΟΣ 142.124

Η συσχέτιση με το μαραφέτι είναι απίθανη.

Όβολα

όβολο το: (λαϊκότρ.) 1. (συνήθως στον πληθυντικό: τα όβολα.) το χρήμα. 2. η πεντάρα.

[μσν. όβολον < αρχ. διώβολον `νόμισμα δύο οβολών' < δι- + όβολός ό με νέα ανάλυση: δι- + όβολον]

οβολός ο [ονολός] O17 : 1α. υποδιαίρεση (το ένα έκτο) της αρχαίας αττικής δραχμής. β. (λόγ.) η πεντάρα. 2. (μτφ.) για μικρό χρηματικό ποσό που συνήθως προσφέρεται ως βοήθημα σε κπ.: Δώστε τον οβολό σας. Ρίχνετε στο κουτί τον οβολό σας για τους φτωχούς. Ο οβολός της χήρας*.

Τα χρήματα, στο επτανησιακό ιδίωμα.

Εκ του οβολός.

1. σούβλα, σε Ομήρ. Ιλ., Ηρόδ., Αττ. 2. όβελός λίθινος, τετράγωνη στήλη με αιχμηρή απόληξη, οβελίσκος, σε Ηρόδ. (όβελός πιθ. από το βέλος, με προσθήκη προθήματος ο).

Το 1/6 της Δραχμής. Συνωνυμα (όβολός, όβελός, όβελλός, όδελός). Σουβλάκι.

Η δέσμη λεγεται δραχμή απο το δράττομαι. Μια δεσμη οβολών ηταν η δραχμή, το γνωστο νομισμα.

Οβελίας

Ο οβελίας [ενν. άρτος] ηταν πρόχειρο ψωμί* που ψηνονταν στη σούβλα, αργότερα ηταν και ο πατροπαράδοτος οβελίας [αμνος].

Τα πεντοβολα ήταν παιχνιδι που παιζονταν πετωνα 5 βοτσαλα στων αερα.

Ο ορος μόβολο (επτανησιακο ιδιωμα: ημιόβολον) 1/12 της δραχμης ήταν καταλοιπο της πεννας του Αγγλικου σελληνιου που ειχε 12 πεννες.

Το ζωντοβολο είναι ασχετο. Καθεις που χαρακτηριζεται ζωντοβολο ναι ασχετος.

Πβλ.

Στά ζάρια μέ τυλίξανε,

τά **όβολα** μου πήρανε.

Παλιό μουρμούρικο. ΗΛΙΑΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ-ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ

Είναι γνωστο πως τα πορθμεία (αμοιβή του πορθμέα) του Χάροντος ήταν ένας οβολός που οι αρχαίοι έβαζαν κατ έθιμο στο στόμα του νεκρού.

Παραδειγμα

Χάρων: απόδος, ὦ κατάρατε, τὰ πορθμεῖα.

Μένιππος: βόα, εἰ τοῦτό σοι, ὦ Χάρων, ἦδιον.

Χάρων: απόδος, φημί, ἀνθ' ὧν σε διεπορθμεύσαμεν.

Μένιππος: οὐκ ἂν λάβοις παρά τοῦ μὴ ἔχοντος.

Χάρων: ἔστι δέ τις **όβολόν** μὴ ἔχων;

Μένιππος: εἰ μὲν καὶ ἄλλος τις οὐκ οἶδα, ἐγὼ δ' οὐκ ἔχω.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ : ΧΑΡΟΝΤΟΣ, ΕΡΜΟΥ ΚΑΙ ΜΕΝΙΠΠΟΥ

*) **οβελίας** αρτος (επιθετο:ο ψημενος στη σουβλα)

*εἴτ' ἄρτον ὀπτῶν τυγγάνει τις **όβελίαν**. Φερεκράτης Ἐπιλήσμονι: ὠλεν **όβελίαν** σποδεῖν, ἄρτου δὲ μὴ προτιμᾶν. ἐκαλοῦντο δὲ καὶ ... παραφέροντες αὐτοὺς ἐπὶ τῶν ὤμων. Σωκράτης ἐν σ' Ἐπικλήσεων τὸν **όβελίαν** φησὶν ἄρτον Διόνυσον εὐρεῖν ἐν ταῖς στρατείαις.*

Παράς

Υποκοριστικο: το παραδάκι

Από το τουρκικο **para**

40 παράδες εκαναν ένα ασημένιο επί του Σουλτάνου Μουσταφά Γ' (1757-1774).

Παραγωγα: **παραλής** = πλούσιος, αυτός που εχει **παραδάκι με ουρά**,

παράδες = χρήματα γενικώς. Αντιθ. ξεπαραδιασμένος, ρ. ξεπαραδιαζομαι.

Παραδόπιστος = αυτός που πιστεύει πως μόνο το χρήμα έχει αξία.

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑ:

Η μόνη κατηγορία πιστών που διατηρεί τις παραδόσεις και τα ιδεώδη της είναι οι **παραδόπιστοι**.

Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου - «ΕΕ ΑΠΟΣΤΑΞΕΩΣ» 241

Ουρά] επειδη τα ρουχα με ουρά ήταν δειγμα πλουτου κάθε τι με ουρά κατάντησε να σημαίνει πλουτο,

αφθονια. Ανδρες **οραδάτοι**,

δηλ. **με ουρά** είναι οι γεννάιοι ανδρες κατά τον Ν. Καζαντζάκη (Καπετάν Μιχάλης σελ. 9)

Βλ. και 156

ορά, η = ουρά. « Έσερνε την ορά του γαϊδάρου κι ακλούθα». Αρχ. ούρα. Πβ. κωλ-οράδης, οραδάκι, **οραδάτος**, κουλουρ-οράδης, κουτσ-οράδης.
οραδάκι, το = μικρή ουρά, ουρίτσα. « Έπαιξε τ' όφη μια μ-πετρέ κι εχώρισε τ' οραδάκι ντου». Υποκορ. του υποκορ. οράδ-ι (< οράδιον) με κατάλ. -άκι. Πβ. ορά, **οραδάτος**.
οραδάτος, επίθ. = αυτός που έχει ουρά. « Εσχότωση ένα όφακα οραδάτο, πού 'χε μιαν οργυιά ορά!». Από το οράδ-ι, υποκορ. του ορά, (βλ. λ.) + κα-τάλ. -άτος.

Φράσεις: Τον φυσάει τον **παρά**.

Από το ζεστό χρημα. Νεας κοπής, που δεν πρόλαβε ακόμα να κρυώσει.

Δες και αυω στο φιλαργυρος.

Παροιμίες: Με τον **παρά** μου γαμώ και την κύρά μου.

ο παράσ παράδεισος

Τραγουδία:

Τι θες τωρα να ζησεις, ζωη είναι και περνα

Όμως σαν θα γεράσεις θάχεις **παρά** με ουρα

Νεγρεπόντης - Μικροαστικά

Αυτός δεν είχε βιος πολύ

Τα νιάτα του έτσι να γλεντήσσει

Μα τον θαρρούσαν **παραλή**

Όταν τον είδαν να πλουτίσει.

Αλ. Πάλης - Ο Μπάμπια-Θανάσης (λαπαλισμοί)

*Δέν σέ φοβοῦμαι μπρέ σκυλί, **δύο παραδῶν** Αράπη,
Τ' ἔχω τριακόσους στ' Άγραφα, χίλιους στο Καρπενήσι,
Κι' άτός μου βγαίνω στά βουνά μέ χίλιους πεντακόσιους
Και δεκατίζω τά χωριά σένα τοῦ Βρωμαράπη.*

9098.71

Δύο παραδῶν αντι δύο παράδων ήτοι "εξευτελισμένε".

Χρησιμοποιείται και για να κακοχαρακτηρίσουμε κάποιον ως "**κάλπικο παρά**", "**δύο παράδων ανθρωπο**" ή "**κάλπικη δεκάρα**".

Λέμε επίσης «**τον έκανε δέκα παραδιῶν**» (σπν παράδων) με την εννοια τον κατεξευτέλισε.

«**Ανθρωπος του παρά**» δεν είναι ο πλούσιος, ο παραλής αλλά ο φιλάργυρος ή ο **παραδόπιτος**.

Στο επτανησιακο ιδιωμα ιδότυπος χαρακτηρισμός **τριπένης**, επιβιωμα της Αγγλοκρατίας στα Επτάνησα (man of **three pennies**). Επέζησε και ως επωνυμο Τρυπάνης.

πεκούνια

PECULIUM.—Stock : estate : property. So called *Peculium*, from the Latin word *Pecus*, that being the chief, and, in many cases, the only property, during the pastoral ages : wealth being estimated by the number of the flocks. Vide *Job* i. v. 3.

PECUNIA.—Properly money ; but anciently used for cattle ; and sometimes for other property, as well as money. We often find in *Domesday*, “*Pastura ibidem ad pecuniam villæ*”—i. e. Pasture ground for the cattle of the village. *Cowell*.

πεντάρα

Κατωτερης αξιας απο τη δεκάρα ηταν η **πεντάρα** ή πενταλεπτο. Το συνθετο = πενταροδεκάρες = ευτελες ποσο. ΦΡ Ειχα και κατι πενταροδεκάρες στη μπάντα.

Και πέστε μου αξίζει μια **πεντάρα**,
των γραφειοκρατών η φάρα,
στήνει με ζήλο περισσό,
στο σβέρκο του λαού χορό,
στης ιστορίας τον χοντρό το κινητή,
την έχω βαρεθεί.

Αυτούς τους έχω βαρεθεί - Wolf Biermann

Η όπερα της πεντάρας

Η Όπερα της πεντάρας (γερμανικά: Die Dreigroschenoper)
είναι μουσικό έργο του Γερμανού συνθέτη Κουρτ Βάλ σε
λιμπρέτο του Μπέρτολτ Μπρεχτ.

Πρόκειται για μεταφορά του αγγλικού έργου του 18ου αιώνα Η όπερα του ζητιάνου του Τζον Γκέι.

Περιουσία

Αρχαία ουσία (από το ειμί) παράγωγα ο απών, ο παρών, η ουσία η παρουσία, η απουσία, ο περιούσιος λαός, ο επιούσιος άρτος , το ουσιαστικό, το ουσιάδες, το ανούσιο.

Σημασια: αυτό που κατεχει κανεις. Κατ'ελλειψιν όλα τα χρήματά του, ο Θησαυρός του.

Περιουσία ή θησαυρός (hazine ή hazne): Εκτός από όρος που δηλώνει όλους τους θησαυρούς του Σουλτάνου, ήταν και μονάδα μέτρησης χρήματος. Υπάρχουν πολλές απόψεις σχετικά με την ισοδυναμία του. Έτσι αντιστοιχούσε σε 1.000 πουγκιά (500.000 γρόσια) ή 10.000 πουγκιά ή 36.000 πουγκιά.

Ο Μέγας Θησαυροφύλακας του Σουλτάνου λεγεται Χαζνέ-Βεκιλί και ο Γραμματέας του Θησαυροφυλακίου Χαζνε-κιατιμπί

9417.48 [71]

ΦΡ: Αυτό το αυτοκίνητο θα κόστισε μια περιουσία.

ΤΡ:

Στην αγορα του αλ Χαλιλι
Θα πουλάν τα δυό σου χείλη
Δυό **περιουσίες** κι άλλη μιά
Τεσσερις εγω θα δώσω
Θα πληρώσω οσο-οσο
Να μου κάνουν μια μελανιά.

Εμφανώς η περιουσία είναι μονάδα μέτρησης εδώ.

Στην Βαβυλωνία του Δ. Βυζάντιου ο Ανατολίτης λειεί ότι **ο παστουρμάς ένα χαζνέ αξίζει.**

Κάτι ανάλογο ήταν και η **λίτρα**

(2) Δι' ὃ καὶ ἡ Νεαρά τοῦ ἀειθέμου Βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἐδιώρισεν, εἰς τὸν κάθε διδασκαλῶν τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας νὰ δίδωνται πενήντα μόδια σίτος, καὶ τρεῖς λίτραι νομίσματα, ἧτοι διακόσια δεκαεξ νομίσματα (ἐκάστη γὰρ λίτρα οὐ. νομίσματα περιέχει) τιμὴν δὲ νὰ ἔχουν τὸ νὰ στέκωνται εὐθὺς ὑστὶρα ἀπὸ τοῦ βασιλικῶς ἀρχον- τας, καὶ νὰ παραστέλωνται κοντὰ εἰς τὸν Πατριάρχην ὡς πρόσωπον, ἐκείνου ἐπέχοντες· καὶ ἐκ τῶν διδασκαλικῶν, ἐδιώρισεν νὰ κρεβαίνων

ΠΗΔΑΛΙΟΝ 65

Πεννες

Η εσχάτη υποδιαίρεση της βρετανικής λίρας = penny, από τον 7ο αι. κυκλοφορούσε στα Επτάνησα επι Αγγλοκρατίας.

Το penny δεν προέρχεται από το Λατινικό πέννα: γραφίδα εκ πτερού χηνός.

Ηταν το ένα δωδεκατο του σελινιου (**shilling**), το **σελίτι** ήταν το ένα εικοστό της **λίρας**, και το ένα εικοστο πρωτο της **γκινεας (Guinea)**. Η γκινεα ως νομισμα επαψε να κυκλοφορει από το 1813. Μετα την εφαρμογή του δεκαδικου συστηματος η λίρα διαιρέθηκε σε 100 **πέννες**.

Το υβριστικό επίθετο **τριπένης** είναι η απόδοση το **man of three pennies** (άνθρωπος τρων πεννών, της δεκάρας, ευτελής). Σήμερα εγινε επωνυμο Τριπανης και μετεπειτα Τρυπάνης με επιδραση από το εργαλειο τρυπάνι.

Από την ίδια ρίζα και το γερμανικό **Pfennig**

Πβλ.

Ίντα τον θέλεις κόρη μου

εσού τον δασονόμον;

Να μπαίνει μεσ' τον καβενέν

με το βουρτζίν στον νόμον!

....

Τζ' ο δασονόμος κόρη μου

ήσυχος εν θα μείνει.

Ενά γυρίζει τα βουνά

τες πυρκαγιές να σβήνει

να γίνεται ολόμαυρος

γι' ανάμισο **σελίτιν**.

Ο ΔΑΣΟΝΟΜΟΣ - ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΥΠΡΟΥ

Ριάλι

από το ισπανικό real βασιλικό.

Ριάλι του ΜΑΡΟΚΟΥ του 1329

παλιό ισπανικό νόμισμα που αντιστοιχούσε στο ένα τέταρτο της πεσέτας. Αλλιώς ριάλι

(στον πληθ.) τα ρεάλια, τα χρήματα, η περιουσία, τα λεφτά, ο παράς.

Αν είσαι κι αν δεν είσαι

του δήμαρχου παιδίν

εγώ θα σε φιλήσω

κι ας κάμω φυλακήν

Τα **ριάλια**, ριάλια, ριάλια

τα **σελίγια** μονά και διπλά

τα **μονόλιρα**, **πεντόλιρα** και πού `ντα

ο πεζεβέγγης που τα `χει στην πούγγα,

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΥΠΡΟΥ

[ακουσμα](#)

Τσεντέσιμο

Από το Ιταλικό centesimo = εκατοστό της λίρας. Νόμισμα ευτελούς αξίας. ΦΡ δεν έχω τσεντέσιμο = δεν έχω δεκάρα, φράγκο.

τάλαντον,

τό (*τλάω)· Ι. ζύγι, ζυγαριά, σε Θέογν., Αριστοφ.· στον πληθ., ζευγάρι από πλάστιγγες, σε Ομήρ. Ιλ. κ.λπ. ΙΙ. οτιδήποτε ζυγισμένο· 1. ορισμένο βάρος, ένα τάλαντο, στον Όμηρ. λέγεται για τον χρυσό· αλλά το βάρος του ομηρ. τάλαντου είναι άγνωστο. 2. στους μεταγενέστερους χρόνους το τάλαντο ήταν ομοίως και βάρος και χρηματικό ποσό που δήλωνε αντίστοιχα τα βάρη αυτά σε άργυρο· το Αττικό τάλαντο ζύγιζε περίπου 26 χλγρ. και 200 γραμμάρια και η αξία του αργυρού τάλαντου ήταν 6.000 δραχμές.

Παράγωγα

πολυτάλαντος, -ον (τάλαντον), 1. αυτός που αξίζει πολλά τάλαντα, σε Λουκ. 2. αυτός που έχει στην κατοχή του πολλά τάλαντα, στον ίδ. Κατ επέκταση αυτός που έχει πολλές ικανότητες, ταλέντα. Λεγεται και **ταλαντουχος**.

Τα **ταλέντο** που λέμε σήμερα είναι αντιδάνειο απ το Ιταλικό **talento**. Η σημασιολογική εξέλιξη οφείλεται στην παραβολή των ταλάντων (Κατά Ματθαίον 25), στην οποία τα τάλαντα έχει δώσει ο Κύριος στους δούλους του. Είναι ένα σύμβολο των δωρεών του Θεού προς τον άνθρωπο, ένα σημείο πως ο,τι δίνει ο Θεός το ζητάει πίσω με τόκο. πβλ. Το Γαλλικό **talent** το οποίο έχει την ίδια ετυμολογία]. -

ατάλαντος,

-ον (α αθροιστικό, τάλαντον), ίσος στο βάρος, ισοδύναμος ή όμοιος με κάποιον, τινι, σε Όμηρο. Το ταλαντον ηταν αρχικα μονον μοναδα βαρους και το αταλαντος σημαινε ισοβαρης, είναι αυτος που νανει τοζυγο να ισοροπει, να μην ταλατυεται. Σημερα εννοουμε το αλφα ως στερητικό και ονομαζουμε ατάλαντο αυτόν που δεν εχει καθόλου ταλέντο (δεξιότητα) στη δουλειά που κάνει.

τάλαντον: δταν-ιστίς, τοῦ τάλαντου τὸ ῥέπον | κάτω βαδίζει, τὸ δὲ κενὸν πρὸς τὸν Δία Aristophan. 2, 1147 (1, 4). ὅτι ἦν-νεώτερος, κρόκης | πέντε σιατήρας εἶχε-, | νῦν δὲ ῥύπου γε δύο τάλαντα ῥαδίως Eur. 2, 529 (7). *Ζωπύρου τάλαντα καὶ ζυγά Cratin. 2, 115 (12). οὐδ' ἂν συναγάγῃς | τὰ Ταντάλου τάλαντ' ἐκεῖνα λεγόμενα Men. 4, 156 (1, 6). *(τὰ) Ταντάλου τάλαντα τανταλίζεται anon. 4, 660 (234). τῷ *σατραποπλοῦτῳ-νυμφίῳ, | κεκτημένῳ τάλαντα, παῖδας, ἐπιτρόπους Antiph. 3, 131 (1, 2). βραχὺ τί ἐστι τάλαντον (?) Diph. 4, 379. ὀλίγη τάλαντου χρυσοῦ σοι- | ἔστηκα τηρῶν.*** | μακάριος ἐκεῖνος δεκατάλαντον (al. δέκα τάλαντα) καταγαγών Men. 4, 183 (5, 6). δὴ εἰ λάβοι | τάλαντα, χρυσοῦς *ἔξ ἔχων ἀποίσεται Philem. 4, 60 (91). Δημοσθένης τάλαντα πενήκοντ' ἔχει. || καὶ Μοιροκλῆς εἴληψε χρυσοῦν πολὺ Timocl. 3, 591 (v. 1). τρία τάλαντα ab Callia Phoco cuidam data dixit Cratin. 2, 220 (140). κατ' ἀντιβολίαν δέκα τάλαντ' ἀπεισιμῆν Eur. 2, 555 (16). τοῖς δέκα τάλαντοις *προσσιθεῖς | ἄλλ' αἴτα πενήκοντα Pher. 2, 339 (9). παρ' ᾧ (Epicuro) || τάλαντ' ἐγὼ σοι κατεπύκνωσα τέτταρα Damox. 4, 530 (v. 4). τούτῳ (Aristippo) τάλαντον δούς μαθητῆς γίνεται | ὁ δεσπότης Alexid. 3, 400 (1, 7). μικροῦ τάλαντον γίνεται τὸ κατὰ λόγον Men. 4, 161 (1, 6). προσέδωκας τάλαντον Men. 4, 329 (493). τάλαντον ἢ προῖξ' μὴ λάβω; ζῆν δ' ἔστι μοι | τάλαντον ὑπεριδόντι;- | -οὐ δώσω δὲ κὰν Αἰδοῦ δίκην | ὡς ἠεσθηκῶς εἰς τάλαντον ἀργυροῦν (an ἀργύρου? 5, 121); anon. 4, 665 (282).

Πάντως το ατάλαντος δεν σημαίνει αυτόν που δεν έχει χρήματα: τον άφραγκο, τον αδέκαρο.

τορνέσιον

ΤΟΡΝΕΣΙΑΚΙΝ.] ΔΓ, ΤΑΡΤΕΡΟΝ. Τορνεσάκιον, συγκαμμένον ἀπὸ τὸ Τορνεσάκιον, ὑποκοριστικὸν τῆς λέξεως Τορνέσιον τὴν ὁποίαν ἔλαβαν ἀπὸ τὸ Τουρνοῖς τῶν Γάλλων. Τὸ Τορνέσιον ἐσήμαινεν εἰς τοὺς Γραικορωμαίους μικρὸν μικρᾶς ἀξίας νόμισμα, ἴσως

9187.168 [234]

Tornese s. μ. [Απὸ το FR. Avt. torneis, ἡ οποία εἶναι ἡ LAT. mediev. Turonensis (sottint. Denarius), Ἀγγ. του Turones, ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς Τουρ]. - Ὄνομα ἐξιταλισμένο των νομισματων τῆς Tours (σημαντικὴ πόλη τῆς Γαλλίας, στὴν κοιλάδα τοῦ Λίγηρα.): Τα τορνεζια ἀναγονται πίσω στὴν ἐποχὴ τοῦ Καρλομάγνου καὶ τῆς μεγάλῃς ἐπιχειρήσεως τοῦ Λουδοβικου ΙΧ. Το νόμισμα ἦταν διαδεδομένο ἐδικότερα στὴν Ἀνατολή με τῆς Σταυροφορίες καὶ ἀργότερα το μὴμήθηκαν καὶ το παραποιησαν οἱ Ἀνζού πέρασε στὴν Ἰταλία ως Tornese χάλκινο ἀξίας μισοῦ σολδίου. Το Δημωδες Tornesello, εἰδικὸ νόμισμα γιὰ τὴν Ἀνατολή που δημιουργήθηκε ἀπὸ τὴ Δημοκρατία τῆς Βενετίας, ἰδιότυπο με σταυρὸ καὶ το λιοντάρι του, πρὸς τα μέσα τοῦ αἰῶνα. 14° μΧ εἶναι το τορνεσακι τοῦ Κοραή. ἀπὸ το tournois σεν εἶναι το κονταροκτυπημα ἡ γκιστρα ἀλλὰ το denier toirnois

το δηναριον της Tours.

Το κάστρο του Δήμου Κυλλήνης ιδρύθηκε το 1220-1223 από τον Γοδεφρείδο Α΄ Βιλλεαρδουίνο και αποτέλεσε το ισχυρότερο φρούριο του φράγκικου πριγκηπάτου της Αχαΐας.

Ονομάστηκε Clermont, στα ελληνικά κατά παραφθορά **Χλεμούτσι**, ενώ οι Ενετοί αργότερα το αποκαλούσαν **Castel Tornese** επειδή θεωρήθηκε λανθασμένα πως εδώ βρισκόταν το φράγκικο νομισματοκοπείο των **τορνεσίων**.

τεταρτηρόν

τῆς αὐτῆς καὶ τὸ Ταρτερὸν, τὸ ὁποῖον εἶναι, ὡς τὸ ἐξηγεῖ ὁ Δουκάγγιος, κατ' ἀφαίρεσιν, ἀντὶ τοῦ Τεταρτηρὸν, ἦγουν μέρος τέταρτον βαρυτέρου νομίσματος, ὡς τῶν Ἰταλῶν τὸ ταυτόσημον quatrino.

9187.168 [234]

υπέρπυρον

Το υπέρπυρον ήταν χρυσό βυζαντινό νόμισμα. Κυκλοφόρησε επί αυτοκράτορα Μεγάλου Κωνσταντίνου. Ετυμολογικά η λέξη υποδηλώνει ότι είχε μεγαλύτερο ποσοστό ερυθρού από τα άλλα νομίσματα. Αυτή η τελευταία ονομασία, μετά τον 11ο αιώνα, ο νομισματολόγος Νικόλαος Σβορώνος θεωρεί ότι υποδηλώνει τα νομίσματα που καθαρίστηκαν με επανειλημμένες πυρακτώσεις. Το ίδιο και ο ειδικός επί των βυζαντινών δημοσιοοικονομικών Ανδρέας Ανδρεάδης. Προσθέτει, όμως, και την εκδοχή του Αδαμάντιου Κοραή, σύμφωνα με την οποία η λέξη «υπέρπυρρος» (με δυο «ρω») παράγεται «εκ του πυρρός, ὅπερ σημαίνει το καθαρὸν χρώμα του χρυσίου». Υποδιαίρεση του υπέρπυρου ήταν τα **κεράτια** σε αντιστοιχία 1 υπέρπυρο = 24 κεράτια.

Επειδή η ετυμολογία του ήταν δύσκολη και η χρήση του συχνή έγινε πέρπυρο και συνήθως τα πέρπυρα ή πέρπερα ή πίρπυρα. Περπυράς λεγται ο πλουσιος.

Επώνυμο Πιρπιρόγλου.(τα καταστήματα ΑΚΡΟΝ -ΙΛΙΟΝ -ΚΡΥΣΤΑΛ άνηκαν στην εταιρία ΜΕΙΜΑΡΙΔΗΣ & ΠΙΡΠΙΟΓΛΟΥ ΑΕ.)

Για την παροιμία «πασι τα χιλιομέρμερα κ'η κακαειδού μινέσκει» δεσ 2037.79.

Φαινεται ότι είναι επιβιωμα της βυζαντινης :

«κι αν παρεις χιλια υπερπυρα και κακαειδη γυναικα
Διαβαίνουσι τα υπερπυρα και μένει σου το παθος»

Στην Α προς Κορινθιος Επιστολής του Παυλου 13:4, αναφέρεται η φράση *ή αγάπη μακροθυμεί, χρηστεύεται ή αγάπη, ού ζηλοῖ, [ή αγάπη] ού περπερεύεται, ού φυσιοῦται,*

Το Σουιδα το ερμηνευει το «περπερεύεται» ως «προπετευεται» . Είναι δηλαδη προπετής, ητοι διαθετει προπέτεια, απερίσκεπτη βιασύνη, ορμητικότητα, απερισκεψία, αδιακρισία, (Δημοσθένης). Ίσως και μια εξηγηση για το Περπυράς (πλούσιος). Ο πλουσιος είναι βέβαια ο διαθετων υπεερπυρα αλλά είναι και αλαζόνας, απερίσκεπτος και προπετής. Βλ. και Jacques-Paul Migne, Patrologiae cursus completus: seu bibliotheca universalis ..., Volume 61

Hyperpyron of Emperor Manuel I Komnenos (r. 1143–1180),

Φραγκο

Γαλλικό νομισμα. Φρανκ = Franc από το FRANCUS

Εμείς το λέμε αντί της δραχμής

- * Δεν έχω φραγκο
- * Τέρμα τα δίφραγκα
- * Ένα φραγκο ή Βιολέτα (τσιγκολελέτα)
- * Φραγκοδίφραγκα (όπως πενταροδεκάρες)
- * Φραγκοφωνιάς.
- * Άφραγκος = ο αδέκαρος ξεπαραδιασμένος, ο αρχ. Ανάργυρος, (α στερητικό και άργυρος: χρώμα) οι Άγιοι Αναργυροί, μεγάλη χάρη τους, ήταν οι τελευταίοι γιατροί που δεν επαιρναν φακελακι.

Εικόνα αναργύρου

Χρήμα - χρήματα

Από το αρχαίο ελληνικό ρήμα χρώμαι = χρησιμοποιώ.

ὄρωντες πρόβατα πολλὰ καὶ ἄλλα χρήματα προσέβαλλον πρὸς τὸ χωρίον

Ξενοφών - Κύρου Ανάβασις 5.2.4.3

Πβλ. Με το πεκούνια (pecunia)

Φράσεις

κρείσων χρημάτων

Ανώτερος χρημάτων, δηλ. αδιάφθορος, αδέκαστος, σε Θουκιδίδη· σήμερα λεγεται και «υπεράνω χρημάτων»

Η θέση «υπεράνω χρημάτων» παρέχει ιδανικό οπτικό πεδίο για κάθετες εφορμήσεις στα απαιτούμενα [ενν. χρηματα].

Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου - «ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΞΕΩΣ» 240

Δει δη χρημάτων

Το σωστο Δεί δέ χρημάτων.

"Υπάρχει ανάγκη χρημάτων", τμήμα φράσης η οποία ολόκληρη μεταφράζεται σαν "Υπάρχει λοιπόν ανάγκη χρημάτων και τίποτε από τα απαραίτητα δεν μπορεί να γίνει χωρίς αυτά".

Δημοσθένης, Α' Ολυμπιακός, 20.

Πάντων χρημάτων μέτρον άνθρωπος.

Αξιωματική ρήση του γνωστού σοφιστή του 5ου αιώνα π.Χ. Πρωταγόρα που έθετε την σχετικότητα των πραγμάτων και των αξιών, τόσο στο επίπεδο της γνώσης όσο και στο γενικότερο επίπεδο της θεώρησης μέσα στο κοινωνικό σύνολο του ανθρώπου ως ατόμου.

- Πρωταγόρας, Αλήθεια ή καταβάλλοντες.

(360.) ὥς γὰρ δή ποτ' Ἀριστόδαμον φαῖσ' οὐκ ἀπάλαμνον ἐν Σπάρται λόγον εἶπην, χρήματ' ἄνηρ, πένιχρος δ' οὐδ' εἷς πέλειτ' ἔσλος οὐδὲ τίμιος

Αλκαίος - Αποσπάσματα

Δηλαδή: "Τα χρήματα κάνουν τον άνθρωπο, κανείς ταπεινός δεν είναι αγαθός" Όπως και «η δυναμη στον άνθρωπο είναι το πορτοφόλι».

Παράγωγα - Σύνθετα

Χρηματιστής,

χρηματιζω: λαμβάνω και φέρω τιμητικό όνομα ή τίτλο, αποκαλούμαι ή θεωρούμαι, χρηματίζει βασιλεύς, ο Κ. Τσατσος χρημάτισε Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Χρηματίζομαι δωροδωκουμαι, το αρχαίο δεκάζομαι> αδέκαστος, Χρηματιστήριο

χαρτονομίσματα

Αυτά που είναι ουσιαστικά αξιόγραφα που επιτρεπουν στον κομιστη την εξαργυρωση σε επισημο νομισμα . Πχ. 1000 δραχμαι πληρωται επι τη εμφανισει. Συνωνυμο μπανκανότες.

Φλουρί

Το φιορινι

ΦΛΟΥΡΙ, Σ. Δ. Φλουρίον και Φλωρίον, Δ. Χρυσούς, Έλλ. Από τὸ Ρώμ. flos, ἄνθος, ὅθεν τὸ Ἰταλικὸν fiorino (florin).

Φλουρίον, ἢ Φλωρίον ὀνομάζομεν γενικῶς καθὲν νόμισμα χρυσοῦν, τὸ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς ἐπιθ. ὀνομαζόμενον Χρυσούς (ἔλλειπτ. τοῦ Στατήρ). Τὸ δὲ fiorino, καὶ florin, ὠνομάσθησαν οὕτως, κατὰ τοὺς Ἰταλοὺς ἐτυμολόγους, διότι τὰ πρῶτα χαραχθέντα χρυσᾶ νομίσματα, κατὰ τὴν δεκάτην τρίτην ἑκατονταετηρίδα, ἔφεραν σημεῖον ἄνθους λειρίου (fleur de lis). Ἐπειτα μᾶς λέγουν ὅτι ἐχαραχθησαν πρῶτον εἰς τὴν πόλιν Φλωρεντίαν, μολονότι εἰς τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως διαφέρονται.

Ἰταλικὴ ἐτυμολογία

fiorino Antica moneta fiorentina, battuta per la prima volta l'anno 1252; così detta perché portava nel rovescio un fiordaliso., stemma della Repubblica, mentre nel diritto era effigiato San Giovanni Battista.

Παλιό νομισμα τῆς Φλωρεντίας Florin, κόπηκε γιὰ πρώτη φορά τὸ ἔτος 1252, ἐγινε ἔτσι γνωστό γιὰτι ἐφερε ἓνα λουλούδι στο πίσω μέρος, οἰκόσημο τῆς Δημοκρατίας εἰκ. 1, ἐνὼ στὴν ἄλλη ὄψη εἰκονίζεται ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής. Εἰκ.2.

φλουρί το [flurí] Ο43 : 1. χρυσό νόμισμα του Βυζαντίου. 2. κάθε παλιό χρυσό νόμισμα: Ένα σακούλι φλουριά. Έγινε (κίτρινος) σαν (το) φλουρί, χλώμιασε. 3. απομίμηση του φλουριού, το νόμισμα της βασιλόπιτας: Του έπεσε το φλουρί, του έτυχε το νόμισμα της βασιλόπιτας. 4. κόσμημα από φλουριά ή απομιμήσεις φλουριών: Ο λαϊμός της ήταν φορτωμένος στα φλουριά.

[μσν. φλουρί(ον) < φλωρίον ([ο > υ] από επίδρ. του χειλ. [f] και του [l]) < μσν λατ. flor(enus) -ίον (από το Florentia, λατ. όν. της Φλωρεντίας, δεσ και στο φιορίνι)]

Κι' απόψε μούρθε μια γραφή σε τρεις μεριαίς καϋμένη·
 Πατήσανε το Μαλεβό, το μέγα μοναστήρι,
 Πούχε τριακόσια σήμαντρα και ξήντα δυο καμπάναις.
 Πάσα καμπάνα καί παπάς κ' ή σιδεριά δυο διάκους.
 Πήραν άσπρα, πήραν **φλουριά**, πήραν μαργαριτάρια,
 Πήραν τ' άσημοκάντηλα, βαγγέλια χρυσωμένα,
 Πιάσαν και τον ήγούμενον και τον τουρκοπαιδεύουν.
 9098.??

Χίλια φλωριά βενέτικα μπακοήσι θε νά δώση,
 Όποιος τ' Ανδρούτσου ήθελε να πάρη το κεφάλι.

9098.47

Παροιμία

Ο λόγος εις την ώρα του χίλια φλουριά αξίζει ¹³³⁴

Φρασεις

Να δουμε σε ποιον θα πέσει το φλουρι.

Μιλαμε για τη βασιλοπηττα. Το πεφτω εδώ με την εννοια του λαχαινω (πβλ κι ο κληρος πεφτει στον πιο νέο που ηταν αταξιιδευτος)

Καὶ βοβολᾶν στὰ Φέρσαλα στὴν μέσ' ἀπὸ τὸν κάμπῳ,
Πιάνουνε Τούρκους ζωντανούς καὶ Τούρκους σκοτωμένους,
Τοὺς πᾶνε καὶ στὸ Δομοκὸ μέσ' στου Ντελή Ἀχμέτη·
Κι' ἄλλους ἐκέρναε **φλουριά** κι' ἄλλους ἐκέρνα γρόσια
Καὶ τοὺς μπουλουκμπασίδαις του ἄρματα διαμαντένια.
Τοὺς δίνει ἄτια μέ **φλουριά**, τὰ γκέμια τσ' ἀστημένα·

Πατήσανε τὸ Μαλεβὸ, τὸ μέγα μοναστήρι,
Ποῦχε τριακόσια σήμαντρα καὶ ξήντα δυὸ καμπάναις·
Πᾶσα καμπάνα καὶ παπᾶς κ' ἡ σιδεριά δυὸ διάκους,
Πῆραν ἄσπρα, πῆραν **φλουριά**, πῆραν μαργαριτάρια,
Πῆραν τ' ἀστημοκάντηλα, βαγγέλια χρυσωμένα,
Πιάσαν καὶ τὸν ἡγούμενον καὶ τὸν τουρκοπαιδεύου.“

Παιδικό τραγούδι στο ομαδικό παιχνίδι «Ένα λεπτό κρεμμύδι »

Σας πήραμε φλουρί κωνσταννάτο

Μας πήρατε βαρέλι δίχως πάτο.

Μάλλον πρόκειται για τιμή του κρεμμυδιού (λεπτό = ένα εκατοστό της δραχμής)

Σημ: το φλουρί εδώ : χρυσό νόμισμα. Τα κωνσταντινάτα προηγήθηκαν κατά πολύ των φλορινιών.

Ειδικότερα **κωνσταντινάτο**, ή **κωσταντινάτο**, ονομάζεται χρυσό νόμισμα βυζαντινό, ενετικό και κυπριακό, του οποίου ο τύπος μοιάζει με αγιογραφία των Αυτοκρατόρων Αγίου Κωνσταντίνου και Αγίας Ελένης που ανάμεσά τους εμφανίζεται ο χριστιανικός σταυρός.

Διάβασε περισσότερα στο ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, του ΦΑΙΔΩΝΟΣ ΚΟΥΚΟΥΛΕ, Τόμος Στ, Κεφ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑΤΑ Σελ 262 - 266

Ο πραγματευτής του Γ. Γρυπάρη, στο ομώνυμο ποίημα του, λέει για τη χρυσή του ζώνη:

- «Δὲ τὴν πουλῶ μ' οὐδὲ **φλουριά**

μ' οὐδ' ὅσα κι ἄλλα τόσα γρόσια.

Ἔτσι ωραία, -ωραία πῶς νὰ σὲ πῶ,

ρόδο ἢ κρίνο;-

ἓνα μοῦ κόστισε φιλι

κι ὅπου βρῶ δύο τὴ δίνω...»

Ενώ ο Ν. Πολιτης στις «παραδοσεις » αναφρερει παμπολλες παραδοσεις για φλουρια που τα φυλάσσουν αραπηδες δρακοι κλπ.

Ειδικά χρήματα

Αναλογα με τον προορισμο τους τα χρηματα ονομάζονται

- Αρραβων

Χρήματα που δίνονται σαν εγγύηση ότι θα επακολουθήσει κάποια άλλη συμφωνία (arra confirmatoria), ή ότι θα εκτελεσθει σωστα μια συμβαση (arra pacto perfecto data), προκαταβολή, επίσημη υπόσχεση, δέσμευση, μνηστεία.

. Κν **καπάρο**. Η λέξη λέγεται και για την μνηστεία. Βλ. [δεσμεύσεις](#)

Χαρακτηριστικό το τραγούδι της Θρακης:

Όταν μ' αρραβωνιάζανε, δεν το 'ξερα ο καημένος

Μα την Παναγιά δε σ' απαρνιέμαι πια
Μα την Παναγιά Κοκώνα, λεύτερο παιδί εμ' ακόμα
Μα την Παναγιά δε σ' απαρνιέμαι πια
ΒΡΕ ΚΙΑΧΑΓΙΑ ΠΕΡΗΦΑΝΕ -Παραδοσιακό ΘΡΑΚΗΣ

Νικόλαος Γύζης (1842-1901), «Τα αρραβωνιάσματα» από το παλιό έθιμο της Τουρκοκρατίας να αρραβωνιάζουν τα παιδιά σε μικρή ηλικία.
Η μνηστή στο Κυπριακό ιδίωμα λέγεται **χαρτωμένη** (δεν είναι απαραίτητο να είναι και χαριτωμένη): αυτή για την οποία φτειάξαν τα χαρτιά.

- Δωρεά

Χρήματα χωρίς την λήψη ανταλλάγματος. Η αιτιατική **δωρεάν** (λατ. gratis) είχε επιρρηματική σημασία στους Αττικούς συγγραφείς όπως και το αρχαίο ελληνικό επίρρημα «προίκα» .

**ΧΑ. Μονος ουν αυχησεις
προικα πεπλευκεναι ; ΜΕ. Ου προικα, ω βελτιστε
και γαρ ηντλησα, και της κωπης επελαβομην, και
ουκ εκλαιον μονος των αλλων επιδατων.**

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ, ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ, ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΧΑΡΩΝΟΣ

Δωροδοκία

Σημασία

δωροδοκία, ή, αποδοχή δώρων ως εξαγορά, δεκτικότητα προς τη δωροδοκία, σε Ρήτ.

Παροιμία

Βοῦς ἐπὶ γλώσσης

ἐπὶ τῶν μὴ δυναμένων παρρησιάζεσθαι. Διὰ τὸ τῶν Ἀθηναίων τὸ νόμισμα βοῦν ἔχειν· οἱ γὰρ δωροδοκούμενοι ἀφώνια κεκράτηνται.

ΦΥΛΛΞ.

τά δ' ἄλλα σιγῶ· βοῦς ἐπὶ γλῶσση μέγας
βέβηκεν· οἶκος δ' αὐτός, εἰ φθογγὴν λάβοι,
σαφέστατ' ἂν λέξειεν. ὡς ἐκὼν ἐγὼ
μαθοῦσιν αὐδῶ κού μαθοῦσι λήθομαι.

ΔΙΣΧΤΑΟΤ ΛΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Συνώνυμα

δεκάζω, μέλ. -άσω (δεκάς Ι. 2), δωροδοκώ ή διαφθείρω δικαστές, σε Ισοκρατη, Αισχίνη — Παθητικο: δεκάζομαι : δωροδοκούμε, εξαγοράζομαι, χρηματίζομαι, σε Πλούταρχο.

Παράγωγα

Αδέκαστος : αυτός που δεν έχει (ακομα!) δωροδοκηθεί

-

- Δευτεριάτικα

Πβλ. τα Δευτεριάτικα: η αμοιβή του δάσκαλου στο Βυζάντιο , επειδή την κατέβαλλαν κάθε Δευτερα.

Φ. Κουκουλές - Βυζαντινών Βίος και Πολιτισμός

Τα επίθετα εις -ατικά εκλαμβάνονται και ως ουσιαστικά και ως επιρρήματα πχ. Κυριακάτικος : ο οποίος ανήκει στην Κυριακή (επίθετο) , φόρεσε τα κυριακάτικα του και βγήκε στο μείντανι (ως ουσιαστικό ενν. ρουχα) , τι μου κουβαλήθηκε τουτος κυριακάτικα (χρονικό επίρρημα κατά την ημέρα της Κυριακής) .

Πβλ.

Τα δικά σου βασανάκια τ'ανοιξιάτικα
Μου ραγίζουν την καρδούλα κυριακάτικα.

- Έξοδο

το χρηματικό ποσό (ή άλλα οικονομικά αγαθά εκφρασμένα σε χρήμα) που δίνει κάποιος ως πληρωμή.

ΑΝΤ έσοδο: Τα δίδακτρα είναι σημαντικό έξοδο για μια οικογένεια. Τα έξοδα κάποιου, το σύνολο των δαπανών του. Μεγάλα / μικρά / τακτικά / έκτακτα / καθημερινά / μηνιαία / ετήσια / ατομικά / οικογενειακά έξοδα. Δικαστικά έξοδα. Έξοδα για διατροφή / ρούχα / κατοικία / σπουδές. Σπούδασε με έξοδα του κράτους. || (νομ.) Οδοιπορικά* έξοδα. Έξοδα παραστάσεως*. (έκφρ.) βάζω σε / στα έξοδα, γίνομαι αιτία για να ξοδέψει κάποιος. μπαίνω σε / στα έξοδα, ξοδεύω αρκετά χρήματα.

ΦΡ βασιλικά* έξοδα. || (οικον.) Γενικά έξοδα, που γίνονται για το σύνολο των εργασιών μιας επιχείρησης. Ειδικά έξοδα, για συγκεκριμένους τομείς μιας επιχείρησης. Έξοδα παραγωγής / διαφήμισης. Λογαριασμός / βιβλίο εσόδων-εξόδων.

Ετυμολογία: από το μεσαιωνικό έξοδον, το (στη νέα σημ.) < ελνστ. ξζοδος, ή `πληρωμή χρημάτων', αρχ. σημ.: `έξοδος', μεταπλ. σε ουδετερο με βάση την αιτιατική (την έξοδον) κατά τη συνωνυμο το ανάλωμα] εκ και οδος. Ορθοτερον εξ και οδος αφου το «οδος» δασύνεται.

Η σημασία είναι δαπανω για κατι απροβλεπτο, εκτός προϋπολογισμού.

Αναλογο αφοδευω, που σημαινει κυιολεκτικα φευγω από την οδο...όμως για

αλλους λογους..

Συνωνυμα: δαπανη, αναλωμα

- Λύτρα

Χρηματα που καταβαλλονται για την απελευθερωση (λυτρωση) αιχμαλτου.

Ο καταβάλλων είναι ο Λυτρωτης. Το προσωνομο διδεται και στον ΚΥΙΧ.

Βλ. [δεσμευσεις](#)

- Κάβα

Από το Ιταλικό cava εκ του Λατινικού cavis κοῖλος, κενός, υπόγειο από το

αρχαίο ελληνικό ρήμα κυέω, υπογεια αποθήκη και κατ' επέκταση

θησαυροφυλάκιο. Ξενογλωσσα : cavern: αγγλ. σπηλαιο, caverna ιταλ. Σπηλαιο.

Στη χαρτοπαικτική ορολογία κάβα λέγεται το αρχικό ποσό χρημάτων που

καταθέτει και ανταλλάσσει με μάρκες ο κάθε παίκτης: ΦΡ Έχασε τέσσερις κάβες.

κυέω, παρατ. έκύνουν, μέλ. κήσω, αόρ. α' έκύησα·

1. όπως το κύω των Αττικων, κουβαλώ στη μήτρα, είμαι έγκυος με παιδί, Λατ. gestare,

2. απόλ., είμαι έγκυος, κυοφορώ.

Παραγωγα: αποκυημα της φαντασιας.

- Κομπόδεμα ή Αποκούμπι

το βυζ. [Αποκούμβιον](#) δηλ. νομίσματα τυλιγμένα μέσα σε ύφασμα του έκανε δώρο

ο αυτοκράτορας στους αυλικούς του στη διάρκεια δεξιμάτος ή αγώνων.

Σήμερα η κάθε μορφή αποταμίευσης.

Οι Ιωαννιτες Ιπποτες, το Υγειονομικό των Σταυροφοριών, κυκλοφορούσαν με μαντήλια με δεμένους κόμπους, που περιείχαν βότανα, φάρμακα και ματζούνια.

Αυτό τους έδωσε το όνομα κομπογιαννίτες.

Ένα μαντήλι δεμένο κόμπο, αν δεν περιέχει τίποτε, έχει άλλη χρήση:

ΦΡ: **«Το εδεσε κομπο»** το θυμαται, δεν το ξεχναι με τιποτα διότι για το σκοπό αυτό έχει δέσει ένα κόμπο στο μαντήλι του.

Κερατιάτικο

κερατιάτικα τα [keratátika] Ο41 : (λαϊκ.) μόνο στη ΦΡ πληρώνω τα κερατιάτικα:

α. πληρώνω κοροϊδίστικα λεφτά. β. υφίσταμαι τις συνέπειες παρόλο που δεν

είμαι ο (κύριος) υπαίτιος· ΣΥΝ ΦΡ πληρώνω τα σπασμένα.

Λεξικό της κοινής νεοελληνικής

Ετυμολογία : από το κέρατιο.

Από την πραγματεία του προξένου τής Γαλλίας καί τής Αγγλίας στην 'Αθήνα

(1658 - 1674) Ζάν Ζιρώ που αναφέρεται στά ήθη καί τόν κοινωνικό βίο των

'Αθηναίων του ΙΖ' αιώνα:

Άν ή μοιχαλίδα είναι τουρκάλα τήν κλείνουν σέ σακκί καί τήν πνίγουν στη

θάλασσα. Άν ό σύζυγος θέλει νά καλύψει το άμάρτημα τής γυναίκας του καί νά

τήν κρατήσει, πρέπει νά τή σηκώσει στη ράχη του κι' εκεί νά δεχτεί στά νώτα της

150 ραβδισμούς. Έπειτα πληρώνει στόν σούμπαση — τόν άστυνόμο — ένα

άσπρο, τό άποκαλούμενο «κερατιάτικο». Κι' από τότε καθέννας μπορεί νά

φωνάζει τόν σύζυγο άτιμώρητα «κέρατά».

154.479

Οι 150 ραβδισμοί δεν θα έπεφταν πάντα με ακρίβεια στον πισινό της

μοιχαλίδας. Κάποιοι ραβδισμοί που δεν έβρισκαν το στόχο τους θα κτυπούσαν

και τον **κουβαλητή** σύζυγο που την **φορτώθηκε**. Από εκεί θα προέκυψε και η

παροιμιακή φράση **και κερατάς και δαρμένος**.

Η όλη σκηνή θυμίζει τον αρχαίο εφεδρισμό .

Ο εφεδρισμός δεν ήταν κάποιο συγκεκριμένο παιχνίδι, αλλά στην ουσία ένα ιδιαίτερο είδος τιμωρίας που επιβαλλόταν στον χαμένο παίκτη, στο παιχνίδι «ιππάζ» ή «οστρακίνδα» .

ἔφεδρος, -ον (ἔδρα),·

I. αυτός που κάθεται πάνω σε κάτι ή κάποιον .

II. 1. αυτός που κάθεται κοντά σε κάτι ή κάποιον, πχ ἔφεδρος τῶν πηδαλιῶν, λέγεται για τον πηδαλιούχο.

2. αυτός που έχει τοποθετηθεί σε εφεδρεία αναμένοντας να βοηθήσει ή να ανακουφίσει

3. αυτός που βρίσκεται κοντά, λέγεται για τρίτο αγωνιστή (πυγμάχο ή παλαιστή), που στέκεται παραδίπλα, για να αγωνιστεί με τον νικητή.,

4. διάδοχος

Κεφάλαιο

Περιουσιακά στοιχεία που μπορούν και παράγουν υπεραξία.

Παράγωγα κεφαλαιούχος, κεφαλαιοκράτης, κεφαλαιοκρατία, και από το γερμανικό *das Kapital* (βιβλίο που συνεγραψε Μαρξ τις) : ο καπιταλισμός , οι καπιταλιστές, το δημῶδες το καπιτάλι, κ.ἄ.

Από το λατινικό *caput* κεφάλι παράγεται το καπιτάλ : το κεφαλαίῳδες, το μεγίστης σημασίας το σημαντικότερο. Πράγματι αποτελεί το ένα από τα τρία στοιχεία της οικονομίας (φύσις, εργασία, κεφάλαιο)

Καλά

Πληθυντικός του ουδέτερου του επιθέτου καλός: «τα καλά» . Πιθανη μεταφραση του λατινικού *bona*.

Πβλ.

Τα πλούτη αυτά και τα καλά τι να τα κάνω ... στο τραγούδι Χωριό μου, χωριουδάκι μου του Μ. Τραϊφόρου (1950)

Δες και αγαθα

Καρσά

Καρσά = αντι του ορθού **καρτζά**

Η λέξη ανήκει στο Κυπριακό ιδίωμα. Σημειώνει χρήματα, μετρητά από το Αγγλικό cash: μετρητά

Σολδόν. Stipendium. Ex Italico, Soldo. Glossæ Græcobarbaræ. λαμβάνουσι τὰ σάμματα, ἢ καρτζά, ἢ σολδιά, ἢ γουυ χρημάτων. Iterum alibi. ὀπὸ σάμματα, ἢ ὀπὸ σολδιά, ἢ ὀπὸ καρτζά.

9416.648 [783]

«Τζινούρκε νιεπραματευτή, πουλείς μου το ζουνάριν;
Αν το διάς με τα γρουσά, μάνα μου να το πάρει
τζ' αν το διάς με τα καρσά, τζύρης μου το γοράζει
αν το διάς με τα φιλλιιά. Εγώ 'νεν νά το πάρω».
«Εν το διώ με τα γρουσά, μάνα σου να το πάρει
εν το διώ με τα καρσά, τζύρης σου να το πάρει.
Έναν φιλίν μου κούστισεν τζ' αν εύρω θκυο διώ το.
Τζ' αν εύρω τρία - τέσσερα διώ τζαι τα μουλάρκα».

«Καινούριε νιεπραματευτή, μου πουλάς το ζωνάρι;
Αν το δίνεις με τα χρυσφικά, η μάνα μου να το πάρει
κι' αν το δίνεις με μετρητά κύρης μου το αγοράζει
αν το δίνεις με τα φιλιά, εγώ να το πάρω».
«Δεν το δίνω με τα χρυσαφικά η μάνα σου να το πάρει
δεν το δίνω με μετρητά, ο κύρης σου να το πάρει.
Ένα φιλί μου κόστισε κ' αν εύρω δυό το δίνω.
κι' αν εύρω τρία ἢ τέσσερα δίνω και τα μουλάρια».

ΑΡΗΣ ΣΤΟΥΓΙΑΝΝΙΔΗΣ: ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΟΜΙΛΟΥΜΕΝΗ ΚΟΙΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Κονδύλιο

χρηματικό ποσό το οποίο αντιπροσωπεύει μια συγκεκριμένη δαπάνη στον κρατικό κυρίως προϋπολογισμό: Εγκρίθηκαν / διατέθηκαν μεγάλα κονδύλια για την εκτέλεση έργων οδοποιίας. Εξαντλήθηκε το κονδύλιον. Μυστικά κονδύλια, ποσά του κρατικού προϋπολογισμού, τα οποία προορίζονται για υπηρεσίες που δεν πρέπει να κοινολογηθούν. || χρηματικό ποσό, ως τμήμα ενός συνόλου από το οποίο πρέπει να αφαιρεθεί: Τα κοινόχρηστα είναι ένα μεγάλο κονδύλι για μας.

[λόγ. < ελνστ. κονδύλιον `μικρό κύπελλο' υποκοριστικό του κόνδου, από σφαλερή ταύτιση προς το κοντύλι (που χρησίμευε για να γραφτούν οι λογαριασμοί)]

Μισθός

μισθός ο [místhós] O17 : 1α. (οικον.) η αμοιβή της μισθωτής εργασίας: Ονομαστικός μισθός . Πραγματικός μισθός . β. η μηνιαία χρηματική αμοιβή ενός υπαλλήλου: Μικρός μισθός ή χαμηλός μισθός . ΑΝΤ Μεγάλος μισθός ή υψηλός μισθός . Οι εργαζόμενοι ζητούν αύξηση μισθών και ημερομισθίων. Ο δέκατος τρίτος μισθός , το δώρο των Χριστουγέννων. Βασικός μισθός . (έκφρ.)μισθός πείνας, κόβω* σε κπ. μισθό. 2. (λογστ.) ανταπόδοση ή ανταμοιβή για κτ.: Θα εισπράξουν το μισθό της προδοσίας. (έκφρ.) άξιος ο μισθός σου.

[λόγ. < αρχ. μισθός]

Παράγωγα: μίσθαρνος βλ.λ., μισθοσυντηρητος, μισθωτός, μίσθιον, μισθωτής, εκμισθωτής, εκμισθώνω (ρήμα).

Οψώνια

Σημασία:

Τα αγοραζόμενα τρόφιμα αλλά και η **αμοιβή**, το **τίμημα** κάποιας ενέργειας.

Πβλ.

«*Τὰ ὀψώνια τῆς ἀμαρτίας [εἶναι]θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ ζωὴ αἰώνιος*»
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

Ετυμολογία: από το ὄψον και ὦνια

ὄψον, τό (ἔψω), I. 1. κανονικά, μαγειρεμένο κρέας, ή, γενικά, κρέας, σε αντίθ. προς το ψωμί και τις άλλες προμήθειες, σε Ὅμηρ., Αριστοφ. 2. οτιδήποτε τρώγεται μαζί με ψωμί ή με το φαγητό, για να του δώσει άρωμα και γεύση, κρόμμυον ποτῶ ὄψον, κρεμμύδι, που δίνει δριμεία γεύση ή άρωμα στο κρασί, σε Ομήρ. Ιλ.· ἐσθίουσι ἐπὶ τῷ σίτῳ ὄψον, σε Ξεν. 3. καρύκευμα, σάλτσα, σε Πλάτ.· κολλύραν καὶ κόνδυλον ὄψον ἐπ' αὐτῆ, με κουλούρα και σάλτσα από βολβούς (δηλ. γροθιές) επίσης, σε Αριστοφ.· λιμῶ ὄσαπερ ὄψω διαχρησθε, δηλ. η πείνα είναι το καλύτερο καρύκευμα, σε Ξεν. 4. γενικά, λιχουδιά, στον πληθ., λιχουδιές, σε Πλάτ. II. 1. στην Αθήνα, κυρίως, ψάρι, κύρια λιχουδιά των Αθηναίων, σε Αριστοφάνη. 2. ψαραγορά, στον ίδ., Αισχίν.

ὦνιος, -α, -ον και -ος, -ον (ῶνος), 1. αγοραστός, αυτός που τίθεται προς πώληση, Λατ. venalis· πῶς ὁ σῖτος ὦνιος; πόσο μπορεί να αγοραστεί το σιτάρι; σε Αριστοφ.· ἐς ὦνιον ἐλθεῖν, έρχομαι στην αγορά, μπαίνω σε διαδικασία αγοραπωλησίας, σε Θέογν.· ὦνιον εἶναι, κάτι βρίσκεται προς πώληση, σε Πλάτ.· τὰ ὦνια, αγαθά προς πώληση, εμπορεύματα στην αγορά, σε Ξεν. κ.λπ.· με γεν. της τιμής, αἵματος ή άρετή ὦνια, σε Αισχίν. 2. λέγεται για τη δωροδοκία άρχοντα μέσω χρημάτων ή δώρων, σε Αριστ.

Βλ.αξιωματικός ωνίων

Από όπου το σημερινό

ψώνιο το [ρσόνο] Ο39 : 1.(πληθ.) ό,τι αγοράζει κανείς για ποικίλες καθημερινές ανάγκες (τροφής, ενδυμασίας κτλ.): Πηγαίνω / βγαίνω για ψώνια στην αγορά. Κάνω τα ψώνια μου, ψωνίζω. Τα καθημερινά ψώνια. Το βράδυ γύρισε φορτωμένος με μια μεγάλη σακούλα ψώνια. Προσφέρθηκε να κουβαλήσει αυτός την τσάντα με τα ψώνια. Έχω να κάνω κτ. ψώνια. || (σπάν. στον εν.) Πάω να κάνω κανένα ~. 2. (ειρ.) για κτ. (ασχολία, επιδίωξη, συνήθεια κτλ.) προς το οποίο έχει κανείς μονίμως στραμμένη τη σκέψη του ή κάθε δραστηριότητά του· μανία· (πρβ. πάθος): Έχει το ~ να μαζεύει γραμματόσημα. Η μουσική είναι το ~ τους. Έχει το ~ να θέλει να γίνει ηθοποιός. ΦΡ (λαϊκ.) την κάνω ~, χάνω τον έλεγχο του εαυτού μου εξαιτίας ενός αιφνίδιου και έντονου συναισθήματος (μανίας, οργής, έκπληξης κτλ.)· την ψωνίζω· (πρβ. τρελαίνομαι). 3. (προφ., για πρόσ.) α. ως μειωτικός χαρακτηρισμός ανθρώπου που, εξαιτίας της ακρισίας και της αφέλειάς του, εύκολα τον εξαπατούν ή τον περιγελούν· κορόιδο: Για ~ με πέρασες και θες να μου πουλήσεις αυτή την παλιατζούρα; || συνήθ. για γυναίκα που, από αφέλεια και μικρόνοια, παρασύρεται εύκολα σε ερωτικές σχέσεις: Δεν ντρέπεσαι να κυκλοφορείς μ' αυτό το ~; β. για κπ. που οι ενέργειές του ή η συμπεριφορά του είναι παράλογες, παράξενες· παλαβός, τρελός: Μεγάλο ~ ο διπλανός μας· τρελός επιστήμονας, ψωνάρα η ΜΕΓΕΘ στη σημ. 3: Μεγάλη ~ η γκόμενα!

[μσν. *ψώνι (πρβ. μσν. ψούνι με τροπή [ο > υ] από επίδρ. του χειλ. [ρ] και του [η]) < ελνστ. ὀψώνιον `αμοιβή εργασίας' (αποβ. του αρχικού άτ. φων.) υποκορ. του αρχ. ὄψον `προσφάγι'· ψών(ιο) -άρα]

πλούτος

Το σύνολο των συσσωρευμένων αγαθών που ανήκουν σε κάποιον. Ο θεός του Πλούτου. «Πλούτος» Κωμωδία του Αριστοφάνη.

Ετυμολογία: από το αρχαίο ελληνικό ρήμα πλέω, ἢ το ρήμα το πίμπλημι εἰμαι γεματος. Πχ. Ο Πληθων Γεμιστός, ἐπλησθη Πνευματος Αγίου,

Παράγωγα:

Πλούσιος: ο κάτοχος πλούτου

Πλούσιος, wealthy.—R. πλούτος above, as Ἀφροδίτη, Ἀφροδίσιος. (2) R. πολυ-ουσία: Schrevel.

Πλούτος, wealth.—Valck. for πολύ-ετος. R. πολὺς, ἔτος: A copious year, Ἀπὸνα. Or the produce of many years. (2) Lenn. from πλέω, πέπλοα, πλήθω, to fill. — Jones from πλέω, to sail: Voyage-money.

πλουτώ : γίνομαι πλούσιος

Συνώνυμα: το βιός, η περιουσία, τα πλούτη, το λογάρι

Ξενογλωσσα

Λατινικά: divitiæ, opes, facultates, bona, fortunæ, copiae, vis

Ιταλικά: riches, wealth

Γαλλικά: richesses, des biens, ressources, des biens et de l'état, les chiffres et que vous voulez

Τουρκικά: zenginlik, servet, varlık, bolluk, mal varlığı

Τραγουδι

Πβλ.

Τα **πλούτη** αυτά και τα **καλά** τι να τα κάνω

εγώ αδέρφια μου μερόνυχτα ποθώ

λίγο θυμάρι να μυρίσω κι ας πεθάνω

σε μια ψηλή κορφή ν' ανέβω κι ας χαθώ

Μ. Τραϊφόρος, Χωριό μου, χωριουδάκι μου (1950)

Δε θέλω **πλούτη** να μου δώσεις και παλάτια

δε θέλω λούσα όπως άλλες που γυρνάς

λυπήσου μόνο της καρδιάς μου τα κομμάτια

και πες μου λίγο τη φτωχή πως μ' αγαπάς

Κώστας Βίρβος Λίγα ψίχουλα αγάπης - 1958

Φρασεις

Πλουσιοι επτωχευσαν

«Πλούσιοι επτώχευσαν και επείνασαν, οι δε εκζητούντες τον Κύριον ουκ ελαττωθήσονται παντός αγαθού»'

Ψαλμος Δαυίδ 33

Ο αφρων πλουσιος

Για καποιον φιλοχρηματο, σχετικο με την οικεια παραβολη του αφρονος πλουσιου.Λουκ. ιβ' 16-21

Πλουσια τα ελεη

Για μεγάλη αφθονία πραγμάτων κι ως σχολιον για κυριας με υπερμεγέθεις μαστους.

Συναντάται συχνά στα εκκλησιαστικά κείμενα:

Πχ.

*Σώσον ο Θεός τον λαόν σου και ευλόγησον την κληρονομίαν σου, επίσκεψαι τον κόσμον σου εν ελέει και οικτιρμοίς, ύψωσον κέρας χριστιανών ορθοδόξων και **κατάπεμψον εφ' ημάς τα ελέη σου τα πλούσια**, πρεσβείαις της παναχράντου δεσποίνης ημών Θεοτόκου και αιειπαρθένου Μαρίας, ...*

– Συρμαγιά

Από το τουρκικό **sermaye**: αρχικώς κατατεθέν κεφάλαιο. Τα χρήματα για την έναρξη μια επιχείρησης. Παρετυμολογήθηκε με επίδραση από το σύρω+μαγιά. Ας μην ξεχνάμε πως η μαγιά είναι η βάση για να "ανέβει" το ψωμί. Επίσης η μαγιά προκαλεί ζυμώσεις που μεταφορικά έχουν την έννοια των διαπραγματεύσεων.
Συγγενες με τη μαγιά είναι η λοβιτούρα*

- * **Λοβιτούρα** < μπαγμποντιά, απατεωνιά, ραδιουργία. < Iovitura=χτύπημα [171,1018]. όπως συνηθίζει το 171 η λέξη δεν υπάρχει.
κατά την δική μου έκδοση από το ιταλικό **Λεβατούρα** <levatura=ανεβαζω, ανεβασμένος δηλ. ευφυής, βαθμός διανοητικής ικανότητας, κατασυσώνη, ικανότητα. βλ. Λεξικό της Κοριέρε. Από εδώ το Γαλλικό **levure** = μαγιά.
Grado di capacità intellettuale, intelligenza, dignità: persona di grande **levatura**. morale; in riferimento a cosa, qualità, portata: opera di straordinaria **levatura**.
Σε χρήση ήδη από 14ο αιώνα !

* Λαμογιά

Τα κέρατα ως μέθοδος ανόδου, είναι γνωστό το να εκδίδεις την σύζυγο σου (η μέθοδος του «εθελοντή κερατά») είναι και αυτός ένας καλός τρόπος σταδιοδρομίας. Το μέσον είναι η σύζυγος (στα Ιταλικά la moglie) που προφέρεται λα Μόλιε, από εκεί το λαμόλιε έγινε λαμόγιε*, και οι πράξεις λαμογιές=μέθοδοι παράνομου πλουτισμού, και ο διαπράτων τις λαμογιές, λαμόγιο.

(*) δεν είναι δύσκολο να συμβεί το λάθος, ιδίως στο γραπτό λόγο.
Δηλαδή το moglie να γίνει mogiie με απλή παράλειψη του L.

– Ποσόν

Σύνολο χρημάτων. Σχετ: Μικροποσά, Γελοίο ποσόν, εισπραχθέν ποσόν κλπ
Ετυμολογία: από το πόσον

Ξενόγλωσσα:

Λατινικά: summa

ΝΕ σουμα ΦΡ γκαρσόν κάνε μας τη σούμα! Δηλ. άθροισε τα ποσά ης παραγγελίας μας.

Ιταλικά: somma

Η φράση «in somma» σημαίνει «εν κατακλειδι», ως συμπέρασμα. Όπως το σύνολο σε μια άθροιση. Αντιστοιχο προς το δικό μας : «στο κάτω κάτω της γραφής»

Γαλλικά: somme

Αγγλικά: sum > summary

Τουρκικά: adet

Λεξη με πάμπολλες σημασίες: αριθμός, περίοδος: μηνιαία περίοδος, μηνιαία μαθήματα, αριθμός, μαθήματα, **άθροισμα**, έμμηνα, ολικό, **έθιμο, παράδοση**, σύμβαση, αυλάκι, το συνηθισμένο πράγμα, ρουτίνα, **συνήθεια**, πράξη, χρήση, συνηθίζω, **μόδα**, η έμμηνος ρύση, περίοδος, ροή, αιμορραγία.

Στα μικρασιατικά ιδιώματα η λέξη **αντέτι** σημαίνει το έθιμο.

ΦΡ: «**αντέτια** και ζακόνια μας τα βαστούμ»: τηρούμε τα έθιμα και τις παραδόσεις μας.

281 Κ.ΚΟΥΚΚΙΔΗΣ - ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ - ΕΤΑΙΡ.ΘΡΑΚ.ΜΕΛΕΤΩΝ:1960

- Προϊκα

Θηλ. Αρχ. Προϊξ, γεν. προϊκός, αιτ. προϊκα.

Η προϊκα χρηματά* που δίδονται στον σύζυγον για να φέρει τα βαρη του γαμου. Οριζόνταν με το προϊκοσύμφωνο. Επιστρέφονταν με το διαζυγιο.

Η αιτιατική της προϊκός «**προϊκα**» χρησιμοποιείται και ως επίρρημα και σημαίνει δωρεάν, τζάμπα**

(*) Με την ευρεία εννοια του ορου:συμπεριλαμβανει και ενδυματα, κλινωσκεπάσματα, τραπεζομάνδηλα κλπ.

Που καλονται συλλήβδην «ειδη προϊκός»

(**) από το Τουρκικό caba (πρφ. Τζάμπα)

Χάρων

μόνος οὖν αὐχῆσεις **προϊκα** πεπλευκέναι;

Μένιππος

οὐ **προϊκα**, ὦ βέλτιστε: καὶ γὰρ ἤντλησα καὶ τῆς κώπης συνεπελαβόμην καὶ οὐκ ἔκλαον μόνος τῶν ἄλλων ἐπιβατῶν.

ΛΟΓΚΙΑΝΟΣ Ο ΣΑΜΟΣΑΤΕΥΣ -ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΥ -ΧΑΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΜΕΝΙΠΠΟΥ

- μίζα

ἡ προμήθεια. ποσό το ὅποιον λαμβάνει ο παρανόμως αποδεχθείς τους ὁρους μιας αγοράς ἢ αὐτός που συνετέλεσε να γίνει αποδεκτῆ. Συνήθως υπολογίζεται σε ποσοστό ἐπὶ του τιμήματος και εἶναι παράνομη και ἐναντίον των χρηστῶν ἠθῶν ὄχι ὁμως και των συναλλακτικῶν ἠθῶν. Τα χρηστά συναλλακτικά ἠθη εἶναι εἶδος ἡδη εξαφάνισθεν εν Ελλάδι. Αντιθέτως η προμήθεια εἶναι η νόμιμη μίζα. Από το Γαλλικό mise (προφ. Μιζ) μετοχή του mettre (βάζω*) αὐτό που ἔχει μπει. Ἐχει ουσιαστικοποιηθη και σημαίνει αὐτό το ποσό που ποντάρουμε στα χαρτιά, αλλά και το σύστημα ἀνάφλεξης του κινητήρα του αυτοκινήτου. Μεταφορικά λοιπόν εἶναι το ποσό που δίνει την ἐκκίνηση της σύμβασης, με ἐπίδραση και ἀπό τις δυο σημασίες. (πβλ. συνθ. ρεμιζα και ρεμιζαρω).

(*) κα εμεις λεμε «βάζω μπρός» το αυτοκίνητο ἢ μια δουλειά.

- Μετρητά

Σε ἀντίθεση με τα αξιογραφα: επιταγές, συναλλαγματικές, γραμμάρια εις διαταγήν τα μετρητά εἶναι κέρματα ἢ και χαρτονομίσματα που φυλάσσονται στο ταμειο και χαρακτηριζονται ως «μετρητα διαθεσιμα», ἢ απλως διαθεσιμα ἢ ρευστό.

κλπ. Πβλ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Αν δε μου δώσει η μάνα σου σαράντα ομολογίες

Και χίλιες λίρες μετρητά θα 'χουμε φασαρίες.

Οι παλιότεροι χρησιμοποιούσαν και τον γαλλικό ὄρο αρζάν κοντάν (**argent comptant**) και οι σύγχρονοι το Αγγλικό **cash**.

ΦΡΑΣΕΙΣ : Τοις μετρητοῖς δοτική πληθ. του μετρητόν δηλ. τρόπος ἐξόφλησης που συνήθως διαμορφώνει και την τιμή. Αντίθετο: «ΕΠΙ ΠΙΣΤΩΣΕΙ». Μην το παίρνεις τοις μετρητοῖς δηλ. μην το λάβεις σοβαρά υπόψη.

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑ: Ουδείς παίρνει **τοις μετρητοῖς** τις συμβουλές που δίνονται **τζάμπα**.

Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου - «ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΞΕΩΣ» 246

Ρευστόν

[εννοείται χρήμα] ρηματικό επίθετο ἀπό το ρήμα **ρρω**.

Φράσεις: Ρέει το χρήμα, τρέχουν τα λεφτά, ρηματικές εκροές, τα πάντα ρει. Η ἔλλειψη ρευστού (ΔΗΛ. ΜΕΤΡΗΤΩΝ) δημιουργεί κρίση ρευστότητας, ἢ πρόβλημα ρευστότητας.

Μπάζα

Η μπάζα. Τα παράνομα κέρδη. Τα ρήματα από παράνομη δραστηριότητα, ληστείες, λεηλασία, υπεξαίρεση κλπ. ΦΡ: Αυτός τι ανάγκη έχει; Έκανε τη μπάζα του!

Ετυμολογία αντιδάνειο του Ιταλικού base από το ελλ. βάσις

Προσοχή!

Τα **μπάζα** είναι τα αχρηστα οικοδομικά υλικά που προέρχονται από κατεδαφίσεις. Τα χρησιμοποιούσαν ως βάση για κτίσουν κάτι επάνω τους.

Αυτοκρατορικά διατάγματα των βυζαντινών αυτοκρατορών **επέβαλλαν** να γκρεμιστούν οι αρχαιοελληνικοί ναοί και στα ερείπια τους να κτισθούν χριστιανικές εκκλησίες. Όσα από τα μπάζα αξίζαν σαν δομικά υλικά ενωμάτων τουσαν στους νέους ναούς. Αυτά είναι τα λεγόμενα σπόλια.

Από τον πληθ του Λατινικού ουσιαστικού spolium: βραβείο, επαθλο, λαφυρό.

Φρ. Είναι για τα μπάζα = είναι για τα σκουπίδια, αχρηστος, ή ασημη γυναίκα.

Βλ. μελέτη «Σπολία» του Δρ. Γιάννη Χ. Παπαιωάννου.

Αρχαία Ελληνικά νομίσματα

2013.185

Χρυσά

Στατήρ

Δραχμή

Αργυρά

Στατήρ η τετράδραχμον

Δίδραχμον

Δραχμή

Τετρώβολον

Διώβολον

Οβολός

Ημιβόλιον κν μίβολο

Χαλκά

Δίχαλκον
Χαλκούς

Νεα Ελληνικά

Φοινίξ

Αρχαία Ρωμαϊκά

Aureus

Sestertius

Nummus nummus αργυρά νομίσματα εν γενει.

Solidus χρυσό νομίσμα εν γενει : στερρός σταθερός, γερός.

Βυζαντινά Νομίσματα

Φόλλις

Δωδεκανούμμιον

Τεταρτηρόν

Ιστάμενον ἢ στάμενον (το εκάστοτε ισχύον)

Ασπρο

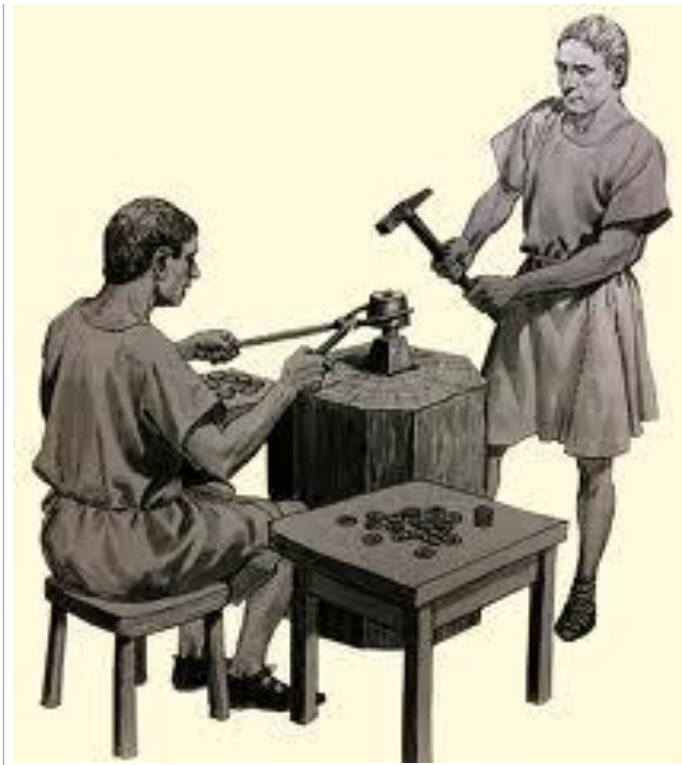
Ανάλογα με τον εκδότη-αυτοκράτορα τα έλεγαν: Κωσταντινάτα, Μανοηλάτα όπως κατόπιν και τα τουρκικά Μαχμουτιέδες (Μαχμουτ) , Μετζήτια (Μετζήτ). Αλλα ας θυμηθουμε και τους περσικους δαρεικους.

Δαρεικός [ενν. στατήρ], ό, περσικό χρυσό νόμισμα, σε Ηρόδοτο και Ξενοφώντα. κ.λπ. τα νομίσματα αυτά λέγεται πως πρωτοκόπηκαν από τον Δαρείο Υστάσπου.

287

Είς τό «Τακτικόν Uspensky» σ. 127, υπάρχει «**ό άρχων της χαραγής**» δηλ. ό υπεύθυνος τής υπηρεσίας τοϋ νομισματοκοπείου, τό μέρος είς τό όποιον έκόπτοντο νομίσματα διαφόρων ειδών, χρυσοϋ, αργύρου καί χαλκοϋ. Ο Φιλόθεος αποκαλεί αυτόν ό χρυσοεψητής.*

(*) η ονομασία από το **έψησις** που είναι το μαγείρεμα με βρασμό (boiling) στα αρχαία ελληνικά LSJ. Από την εποχή του ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ όμως (360 ΠΧ) η λέξη είχε ήδη πάρει την έννοια ΣΥΝΤΗΞΗ ΜΕΤΑΛΛΩΝ.

Επειδή το τετηγμένο μέταλλο θα γλιστρούσε σε μια τελείως οριζόντια επιφάνεια η κάτω μήτρα του νομίσματος ήταν κοίλη και η άνω κυρτή. Έτσι τα νομίσματα έμοιαζαν σαν μικρές γαβάθες (εικόνας δεξιά). Τα νομίσματα μπορούσαν να στοιχηθούν μόνο με την κοίλη πλευρά προς τα κάτω.

Ενώ σήμερα ψήσιμο σημαίνει μαγείρεμα στα κάρβουνα, στη σάρα. Συνήθως σε αντίθεση με το βραστό πχ. Χταπόδι ψητό ή βραστό;

Περισσότερα για το ψήσιμο στο ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ, λήμμα [βάσανο](#)

Βιβλικά

Αργύριον

15 *Τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ ἐγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια.* Ματθ. 26:15

Τα 30 αργύρια του Ιούδα: το τιμήμα της προδοσίας! Τώρα πως οι εβραίοι έστησαν (διάβαζε προκατέβαλλαν) 30 αργύρια χωρίς να γίνει η δουλειά, αυτό είναι το μεγαλύτερο μυστήριο!

Ασσάριον < assarius [ενν. Nummus]

²⁹ *οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν.* Ματθ. 10:29

Ο Λουκάς όμως κάνει καλύτερες τιμές στουθίων

⁶ *οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλεησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.* Λουκ. 12:6

ἀσσάριον assarion, α. ν. Gloss. assari ἀσσάριον, ὀβολόν.
ei assarium ἀσσάριον, νομμίον. Cleopatra περὶ σταθμῶν καὶ
μέτρων: καλεῖται δὲ ἡ οὐγκία τετρασσαριον Ἰταλικόν. Papias:
assarium nummus, assis, vel figura denarii.

Στατήρας

Στο στομα του ψαριου

27 ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν
βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον, καὶ ἀνοίξας
τὸ στόμα αὐτοῦ εὐρήσεις στατήρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ
ἐμοῦ καὶ σοῦ. Ματθ. 17:27

Κοδράντης

Ο οβολός της χηρας = δύο λεπτα

42 καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά· καὶ ἔλθοῦσα μία χήρα
πτωχὴ ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὃ ἐστὶ κοδράντης. Μαρκ. 12:42

Τάλαντον

Το τοκοφόρον ταλαντον

25 καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψε τὸ **τάλαντόν** σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε
ἔχεις τὸ σόν. Ματθ. 25:24

Τουρκικα

- Ασπρο ἢ Ακτσεσ

Ακσε τὸ ἓνα τρίτο του παρά. Λεγονταν και με την σημασια χρηματα ὅπως εμεις
λεμε λεφτά (λεπτά).

Λεγονταν και λιανάσπρο επειδη ηταν ἀπὸ λεπτό (λιανό) μεταλλο.

Πβλ.

Ἀνατ. (μέ θυμόν). Ντεσποτοφύλακα, μεσποτοφύλακα

ντέ ξέρω ἀναταμ βάν βάϊ βάϊ! ἐσύ τί ἀνθρωπο εἶσαι; ἐσύ

καντηλανάφτη εἶσαι, πουταλά εἶσαι, λόκο; λαπατζή (βραδύνους) εἶσαι, κρίμα

στο ἐγὼ τάρρεψα λογιώτατο ἀκουα, ἀνθρωπο ετκιντζάρι (δραστήριος) εἶναι,

εἶπα ἀμμά ἐσύ ἓνα **λιανάσπρο** ντέν ἀξίζεις.^{9398.48}

- Γροσια ~1757 40 παραδες

- Ζολότα ~1757 30 παραδες

- Λίρες

1. Παραδες

Μαχμουτιέδες < σουλτάνος Μαχμουτ

Μετζίτια < σουλτάνος Μετζήτ

Διάφορα Ξενα

Δουκατα < **Δουξ** , γεν. δουκός
Δουπιές < **διπλός** (πβλ ντουμπλές)
Ζολότες < Ρωσ. **Χρυσός**
Κατρινια < **καρτο** quarto **τεραρτο** βλ. τεραρτηρόν.
Λιρες < λατ **libra**
Λιρεττες
Πατακες
Πιστολες
πιάστρα
Ριάλια ή **ρεάλια** < Reale = Βασιλικον
Σολδία < **solidus** ισχυρον, ισχύον, ισταμενον
Σκούδα < Λατ. **Scutum** = ασπις αλλα και θυρεός οικοσημο.
Ταληρα
Τσεκινια > **Ζενγκιν** = (τουρ.
Zengin=πλούσιος, λεφτάς)*

* πβλ. Το τραγούδι « το Τσαμπασιν»

Τρανόν γιαγκιν σο Τσάμπασιν
 Σπίτσα κί θ απόμενε
 Μικροί, τρανοί, φτωχοί, ζεγκίν
 Ολ καθούνταν και κλαίνε

Μεγάλη πυρκαγιά στο Τσαμπασιν
 ουτε ένα σπιτι δεν απέμεινε
 μικροι, μεγάλοι, φτωχοι, πλούσιοι
 ολοι καθουνταν και κλαινε

από την χωρα ή πολη προελευσης εχουμε

Φλουριά

ή Φιορίνια από τη φλωρεντια και το

βενετικόν [ενν. νομισμα] ή **βενετικές** [ενν. λιρες]

από την Βενετία.

Πβλ.

Άλβ. Πρά νά τό παίρνης έσύ όρέ σικότι νά τό βάνης

στό τσομπλέκι , νά το ρίχνης και πολύ πολύ σκορδάρι,

πρά νά τό τρίβης μέσα και ψίχα ψίχα κουραμάνα νά το κάνης άδαλέτι.(σωστο, όπως πρεπει).

Ξενοδ. θέτεν το άματις νά σās τό φτιάξω ;

Άλβ. Πρά νά τό ζήσης όρέ· χά, χά, νά τό φκιάχνης,

πώ κί έγώ νά τό πλερώνης ούλο **βενετικάις**.

Ξενοδ. Όχουνους σās τό φτιάνω (καθ' έαυτόν) ούργιος είν' και τούτος στήν πίστιν μου.
 9398.10

Τάλιρο

1. κέρμα των πέντε δραχμών: Μια μαστίχα κάνει τρία τάλιρα, δεκαπέντε δραχμές. || (επέκτ., προφ.) ποσό των πέντε χιλιάδων ή εκατομμυρίων. 2. (πληθ., λαϊκ., παρωχ.) χρήματα, πλούτος· τάλα ρα. ταλιράκι το ΥΠΟΚΟΡ για να υπογραμμίσουμε τη μικρή του αξία: Δώσ' μου ένα τάλιρο.

[λόγ. επίδρ. (ορθογρ. δαν.: α > η > ι) στο λαϊκό τάλαρο < βεν. talaro < γερμ. Taler σύντμ. του Joachimstaler `νόμισμα που κατασκευαζόταν στο Joachimsthal']

Το ταλirro (Thaler ή Taler ή TALÍŘ) ήταν ένα ασημένιο νόμισμα που κυκλοφορούσε σε όλη την Ευρώπη για σχεδόν τετρακόσια χρόνια. Το όνομά του ζει σε διάφορα νομίσματα, όπως το δολάριο ή ντόλαρ. Ετυμολογικά, "Thaler" είναι μια συντομογραφία του «Joachimsthaler», ένα είδος νομίσματος από την πόλη του Joachimsthal (ΙΩΑΚΕΙΜ, Γιάχιμοβ) στη Βοημία, όπου μερικά από τα πρώτα τέτοια νομίσματα κόπηκαν στα 1518. (Thal είναι λέξη γερμανική για "κουλάδα". Ένα "Thaler "είναι ένα πρόσωπο ή ένα πράγμα" από την κουλάδα ". στα 1902 με ορθογραφική μεταρρύθμιση, η γερμανική γραφή άλλαξε από "Thal »και« Thaler »σε« Tal » και« Taler », η οποία, ωστόσο, δεν επηρέασε το ορθογραφία του «Thaler» στα αγγλικά. τόλαρ είναι η τσεχική λέξη για Thaler.) Ακόμα και το όνομα της ρουμανικής και молδαβικής νομισματικής μονάδας (Ρουμανικά Leu και Μολδαβικό Leu) προέρχεται από το Thaler μέσω ενός από τους Ολλανδούς daalders, το leeuwendaalder.

Πβλ. Τραγουδια
 Τραμπαριφας (Αλέκος Σακελλάριος & Χρήστος Γιαννακόπουλος)
 Στα θαλασσινά μπαράκια
 μπίρες και καλαμαράκια,
 κιθάρες, ντέφια και βιολιά
 και ξάπλες στην ακρογιαλιά.
 Απόψε που υπάρχουνε τα **τάλιρα**
 ρε μάγκες θα οργώσουμε τα Φάληρα.

·
 Ο Μποχώρης
 του καημένου του Μποχώρη
 του τη σκάσαν στο βαπόρι
 και του πήραν πεντακόσια
 όλο **τάλιρα** και **γρόσια**

Αναφορές

(1)

Seco, secuī, sectum, (λατ)

Κοπτω, τεμαχιζω

Πβλ. "**αισθανομαι κομμένος**", "**εχω κατι κομμαρες**" και "**εμεινα σέκος**".

Τα διαφορα βασανιστηρια χρησιμευουν στην σημερινη φρασεολογια για δικαιολογησουμε ταλαιπωριες της καθημερινης ζωης. Βλ. [βάσανο](#)

Όμως στα Ιταλικά σέκκο (secco) σημαίνει ξηρός, αποξηραμένος, λεπτός, αδύνατος. Επειδή λέμε "Να ξεραθείς" και "έμεινα ξερός" ή "ξεράθηκα" μάλλον το "έμεινα σέκος" σημαίνει "έμεινα ξερός" και "όχι κομμένος".

Πβλ. Στη Βαβυλωνία, Πράξη Β' Σκηνή Δ', του Δημ. Βυζάντιου, ο Αστυνομος αγανακτισμένος με τις ελληνικούρες το Λογιωτατου:

Α ρέστο και συ, μπιρμπάντε, που μας εσεκάρισες με τσι μετοχές σου, και με τα απαρέμφατά σου... (προς τους στρατιώτας) Πάρτε τόνε μουρέ, κι αυτόνε α ρέστο.

Σημ

Μίσθαρνος

Παραξενη λεξη που την συναντουσαμε σε μετεμφυλιακα ντοκουμεντα οπου κάθε αριστερος χαρακτηριζονταν «**μίσθαρνον όργανον του ξενοκίνητου πανσλαβισμού**» .

Ας δουμε λιγο τον Κοραή:

ΜΙΣΘΑΡΝΙΑ : Παρά τὸ μισθαρνῶ· τούτο παρὰ τὸ μισθός 5
καὶ τὸ ἀρνῶ, ὃ σημαίνει τὸ ἀντικαταλάσσω, ἐξ οὗ κατὰ παρα-
γωγὴν ἀρνύω καὶ ἄρνυμι, καὶ ἡ μετοχὴ ἀρνύμενος· καὶ σημαίνει
τὸ ἀντικαταλασσόμενος.

ἀρνύμενος πατρός τε μέγα κλέος· (Il. Z. 446.)

καὶ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ ὁμοίως·

. 10

ἀρνύμενος ἦν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἐταίρων· (Od. A. 5.)

τὸ δὲ ἀρνῶ παρὰ τὸ ἀρνός· οἱ γὰρ ἀρχαῖοι τὰς ἀμοιβὰς διὰ
τῶν ἀρνῶν ἐποιοῦντο· γίνεται δὲ ἀρνός παρὰ τὸ ῥήν, ὃ σημαίνει
τὸ πρόβατον· ἡ γενικὴ ῥήνός, καὶ κατὰ συστολήν τοῦ η εἰς α
ῤανός, καὶ ἐν ὑπερβιβασμῶ ἀρνός· τὸ δὲ ῥήν παρὰ τὸ ἀρά, ὃ 15
σημαίνει τὴν εὐχὴν, ῤαν καὶ ῤήν· οἱ γὰρ ἀρχαῖοι τὰς εὐχὰς διὰ
τῶν ἀρνῶν ἐποιοῦντο.

Σωστωτερα

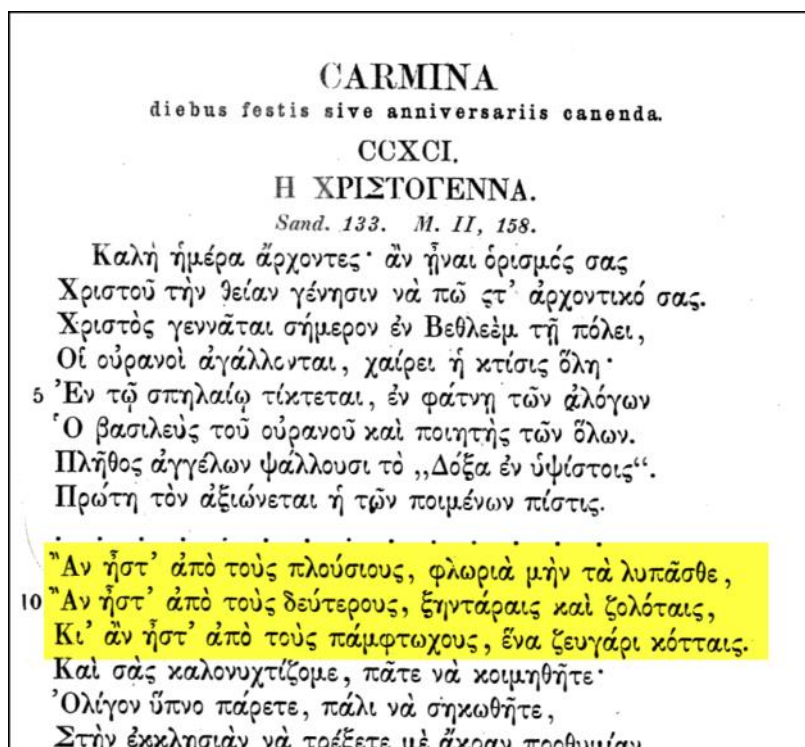
μίσθαρνος , ὁ, (μισθός, ἄρνυμαι) ο κερδίζων τον μισθόν του, ο μισθωτός.

ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλά
πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσεν:
πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω,
πολλὰ δ' ὃ γ' ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα ὄν κατὰ θυμόν,
ἀρνύμενος ἦν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἐταίρων.

Η λεξη επιβεβαιωνει την χρηση των αμνών (pecus > ital. pecore> pecorino : τυρί από πρόβειο γάλα) ως νομισματικής μονάδας, μέσου συναλλαγής.

Στην αργκο η συναλλαγη εις ειδος λεγεται τραμπα από το αγγλικο τραμπ tramp περιπλανωμενος, πλανοδιος. (μικρα πλοιάρια φορτηγιδες που μετεφεραν εμπορευματα από το ένα πλοιο στο άλλο). Ρίφι λενε στην Κρητη το κατσικι από το αρχαιο ελληνικό ουσιαστικο εριφιον . Ετσι ο γνωστος ταξιτζης του τραγουδιου «Αποψε το κοριτσι θελει θαλασσα», ο Μανώλης Τραμπαριφας ισως να ειχε παρει το ονομα από καποιο προγονο που συναλασσονταν εις ειδος από το τράμπα και ερίφιον .

Τα καλαντα της χριστογέννας και η ανταμοιβή τους

Acta et Diplomata Graeca Medii Aevi Sacra et Profana

ὡς πρὸς νότον τῆς ὁδοῦ. ὑπὲρ οὗ ἡμίσεως τοῦ ὄλου ἡμῶν, ὡς δεδῆ-
λωται, ἀμπελίου ἀνελαβόμεθα ἀπὸ σοῦ τὸ ἀναμεταξὺ ἡμῶν συμφα-
νηθὲν καὶ ἀρεσθὲν τμήμα ἡγουν νομισματα ὑπέρπυρα δέκα ἐπτὰ,
πραττόμενα διὰ δηγάρων τῶν ἀνὰ δώδεκα τὸ ὑπέρπυρον, καὶ ἐξεθέ-
μεθα πρὸς σὲ τὴν παροῦσαν τελείαν καὶ κυρίαν πρᾶσιν, δι' ἧς καὶ
ὀφείλεις κατέχειν τὸ τοιοῦτον ὄλον ἡμῶν τοῦ βῆθέντος ἀμπελίου

Screen clipping taken: 16/4/2013 8:05 πμ

Ο ΛΗΣΤΗΣ

Σοῦ βάξει καὶ φρουρᾶν, ἕναν ἀχρεῖον μαχαιρᾶν·
Καὶ σοῦ ζητεῖ διὰ ξαγορὰ πέντε πουγκιά φλωριά.
Φρόνη σ' ἐμέ κ. τ. λ.

Arnold Passow - ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΡΩΜΑΙΚΑ 370

Πουγκι εδὼ σταθερὴ ποσοτήτα 500 γροσιῶν ἢ ἀσπρῶν

Τὴν ὥρα τῆς παράδοσής τῆς ἡ προίκα τῆς μητέρας τοῦ Σκουζέ εἶχε εκτιμηθεῖ συνολικά
γιὰ 2500 γρόσια, δηλαδή **πέντε πουγκιά «ἀσπρα»**, ποσὸ που ἀποτελοῦσε καὶ τὸ
«ταβάνι» τῆς νόμιμης προίκας, τὸν καιρὸ ἐκεῖνο.

Λίτσα Μιχαηλὴ ΠΛΑΚΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΜΗΝΜΑΙ ΚΑΙ ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑ - 1985

Ο ΚΑΛΠΙΚΟΣ ΠΑΡΑΣ

Επιτύμβιον

Αναγνωστάκης Μανόλης

Πέθανες- κι έγινες και συ: ο καλός,
Ο λαμπρός άνθρωπος, ο οικογενειάρχης, ο πατριώτης.
Τριάντα έξη στέφανα σε συνοδέψανε,
τρεις λόγοι αντιπροέδρων,
Εφτά ψηφίσματα για τις υπέροχες
υπηρεσίες που προσέφερες.

Α, ρε Λαυρέντη, εγώ που μόνο τόξερα τί κάθαρμα ήσουν,
Τί **κάλπικος παράς**, μια ολόκληρη ζωή μέσα στο ψέμα
Κοιμού εν ειρήνη, δεν θα 'ρθώ την ησυχία σου να ταράξω.
(Εγώ, μια ολόκληρη ζωή μες στη σιωπή θα την εξαγοράσω
Πολύ ακριβά κι όχι με τίμημα το θλιβερό σου το σαρκίο.)
Κοιμού εν ειρήνη. Ως ήσουν πάντα στη ζωή: ο καλός,
Ο λαμπρός άνθρωπος, ο οικογενειάρχης, ο πατριώτης.

Δε θά 'σαι ο πρώτος ούτε δα κι ο τελευταίος.

(1) πιθανον υπαινισσεται τον
Λαβρέντι Πάβλοβιτς [Μπέρια](#)
(Лавренти́й Па́влович Бе́рия) ένα
ελεινό υποκείμενο και
τσανακογλείφτη του Στάλιν. Ήταν
Κομισάριος Εσωτερικών
Υποθέσεων

Συγγενικά

Αντι χρημάτων

Αξιογραφο
Επιταγή
Γραμματιο
Συναλλαγματική
Ομολογίες

Φύλαξη

Βαλαντιον

Βλ. λήμμα [βαλαντιον](#)

Γλωσσοκομον

Ο Ιούδας ο εχων το γλωσσόκομον.

Novum Testamentum, Evangelium secundum Joannem.

οικία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου. (4.) λέγει δὲ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι, (5.) Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη **τριακοσίων δηναρίων** καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; (6.) εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ **γλωσσόκομον** ἔχων τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. (7.) εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό· (8.) τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

Θησαυροφυλακίον

ο χωρος αλλα και τα εμπειρευομενα χρηματα, περιουσία

ΠΑΡ:ανθρακες ο θησαυρός

Λουκιανου-Ζευξις 2

ΠΒΛ. Οι θησαυροί του Σολόμωντος, Το νησί των θησαυρών, ο θησαυρός των Σιφνίων στους Δελφούς.

Τουρκιστι **hazne** χαζνέ: περιουσια , θησαυροφυλακιο.

Ανατολίτης : ο παστουρμάς ένα χαζνέ αξιζει.

Δ. Βυζαντίου «Βαβυλωνία»

Κορβανάς

Το δημόσιο ταμεῖο. Εβραϊσμός.

Κορβάν (ὁ) ακλιτο , εβραϊκή λέξη δῶρον προσφερόμενον εἰς τον θεόν , αφιέρωμα. 2) το θησαυροφυλάκιο του ναου (με αυτή την εννοια λεγεται κυριολιολεκτικως ο κορβανᾶς).

Στα Τουρκικα κουρμπαν kurban = θυσία αλλά και θύμα. ἴσως εἶναι συγγενές. Εἶναι μεγάλη θυσια να δώσεις τα ωραιο του τα λεφτουδάκια στους παπάδες.

Τα τριακοντα αργυρια, το τιμημα της προδοσιας, του Ιουδα δεν μπηκε στο ταμειο του ναου με το εξης σκεπτικο:

Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἱματός ἐστιν. (7.) συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν Ἄγρον τοῦ Κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις.

Κατὰ Ματθαῖον 27.6

Κατ' άλλους ο Ιουδας, τσεπώσας τα αργύρια, αγορασε τον αγρον του κεραμεως για λογαριασμο του αλλα ...

περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν Ἰησοῦν, ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. — Οὗτος μὲν οὖν **ἐκτήσατο χωρίον ἐκμισθοῦ τῆς ἀδικίας**, καὶ πρηνῆς γενόμενος **ἐλάκησεν μέσος***, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ, τοῦτ' ἐστὶν Χωρίον Αἵματος.

Οι πράξεις των Αποστόλων 1.16-19:

- * **Ελάκησεν μέσος** θα πει σχίστηκε στα δύο. Αυτό δεν μπορεί να το πετυχει κανείς μονος του ουτε με χαρακιρι. Αρα τον έφαγαν οι δικοι του.

Κόλπος

Ο κόλπος σημαίνει την πτυχή του ενδύματος στο στέρνο. Κν τσέπη.

Ενεκολλώθη τα χρηματα του Δημοσίου. Κν Τσεπωσε τα λεφτα.
Σημαινει και την αγκαλια. Πβλ. Εν κόλποις Αβρααμ

Το κόλπο (ιταλικά colpo:κτύπημα, stroke, colpo από το λατ colpus απ το ελλ κόλαφος: ράπισμα, χαστούκι, μπάτσος) υπονοείται colpo aropletτικό αποπληξία.

Η φρ. Του ηρθε κόλπος είναι ασχετη και λανθασμενη.

Το κόλπο έγινε ο κόλπος με επίδραση από το συνώνυμο νταμπλάς (τουρκ. Damla: σταγόνα, αποπληξία). Φρ. του ήρθε νταμπλάς.

Λάχανο

Αργκό

λαχανᾶς = πορτοφολᾶς

Η λέξη εξηγείται από τα φύλλα (χρήματα) που έχει το πορτοφόλι (χρηματοφυλάκιο) και έχουν πράσινο χρώμα ή από το αρχ. Λαγγάνω (απ όπου και το λαχείο). Το περιεχόμενο του χρηματοφυλακίου είναι άδηλο.

Αν στο κλεμμένο βρεθεί κάποιο σεβαστό ποσό ο λαχανᾶς το θεωρεί λαχείο.

Πβ. Την φράση μου ήρθε λαχείο (μου έλαχε) και την "είναι να μη σου λάχει"

Μπάντα

Ζώνη όπου φυλάσσονται και τα χρηματα.

Σελάχι, ζωνάρι, κεμέρι (τουρκ. Kemer)

Βλ. λήμμα [βάνδον](#).

Να βάλουμε κάποια λεφτά στην μπάντα για καλό και για κακό.

Μπεζαχτάς

Τετραγωνο ξυλινο κουτι χωρις καπακι που χρησιμοποιουσαν για την φυλαξη χρηματων. Από το bez tahta, μπες-ταχτά = πέντε σανίδες.

Ταμειο καταστηματος.

Παραδοσακκούλα

από το παράς, παράδες και σακκούλα.

Πουγκί

Σακούλι για τα χρήματα

ΠΑΡ: όταν έχει το πουγκί σου, όλοι φίλοι είναι δικοί σου.

Βλ. τραγουδι

Τα ριαλια

Τα μονολιρα, πεντόλιρα και που'ν'τα

Κι ο πεζεβεγκης που τα 'χει στην πούγκα

Συνώνυμα: Μπουρσα ή πουρσα (βλ. Δ. Ρωμα, Σοπρακόμιτος) από το

ιταλικο bursa που σημαινει τσαντα αλλα και το χρηματιστηριο.

Περσίκι

Βλ. [Βαλάντιον](#)

Πορτοφόλι

ΦΡ: η δύναμη στον άνθρωπο είναι το πορτοφόλι.

Παραγωγή: Πορτοφολάς .

Ετυμολογία: πορτα φολιο porta foglio: φορευσ φυλλων χαρτου, χαρτονομισματων.

Σακκέλη

Από το σακούλι [ον] υποκοριστικό του σάκκος

ΕΠΩΝ: Σακκελαριος, Σακκελης, Σακκελαρίδης κλπ

Σακκουλι

ΠΑΡ: Φασούλι το φασούλι γεμίζει το σακούλι . Εδώ φασούλι = νόμισμα.

Τσαντα

Σακκος ή σακκα. [τουρκ. zanta· τσάντ(α) -ούλα]

Τσαντάκις νεαρό κυρίως άτομο που συνήθως, οδηγώντας μοτοσικλέτα, αρπάζει τσάντες από περαστικές γυναίκες.

Χρηματοκιβώτιο

Παλια ειταν ένα σεντουκι και σημερα σαν ερμαριο.

Χρηματοφυλάκιον

Το κν πορτοφολι.

Τραγούδια

Κατω στα λεμονάδικα (λάχανο)

Τα Ριαλια (Ριαλια, μονολιρα, πεντολιρα, σελινια , πουγκα)

Το γελεκακι (40 ομολογιες, λιρες)

Ομορφη μου Παγαγιωτα (μπάντα, τσαντα)

Ποηση

Την χάραξι φρόντισε τεχνικά να γίνει.
Έκφρασις σοβαρή και μεγαλοπρεπής.
Το διάδημα καλλίτερα μάλλον στενό·
εκείνα τα φαρδιά των Πάρθων δεν με αρέσουν.
Η επιγραφή, ως σύνηθες, ελληνικά·
όχ' υπερβολική, όχι πομπώδης—
μην τα παρεξηγήσει ο ανθύπατος
που όλο σκαλίζει και μηνά στην Ρώμη —
αλλ' όμως βέβαια τιμητική.
Κάτι πολύ εκλεκτό απ' το άλλο μέρος·
κανένας δισκοβόλος έφηβος ωραίος.
Προ πάντων σε συστήνω να κυττάξεις
(Σιθάσπη, προς θεού, να μη λησμονηθεί)
μετά το Βασιλεύς και το Σωτήρ,
να χαραχθεί με γράμματα κομψά, Φιέλλην.
Και τώρα μη με αρχίζεις ευφυσολογίες,

τα «Πού οι Έλληνες;» και «Πού τα Ελληνικά πίσω απ' τον Ζάγρο εδώ, από τα Φράατα πέρα».

Τόσοι και τόσοι βαρβαρότεροί μας άλλοι αφού το γράφουν, θα το γράψουμε κ' εμείς. Και τέλος μη ξεχνάς που ενίοτε μας έρχοντ' από την Συρία σοφισταί, και στιχοπλόκοι, κι άλλοι ματαιόσπουδοι. Όστε ανελλήνιστοι δεν είμεθα, θαρρώ.

Κ Π. Καβάφης - Φιλέλλην

Αυτός που εις το **τετράδραχμον** επάνω μοιάζει σαν να χαμογελά το πρόσωπό του, το έμορφο, λεπτό του πρόσωπο, αυτός είν' ο Οροφέρνης Αριαράθου.

[Οροφέρνης](#) (ανάγνωση Γιώργος Σεφέρης)

Καβάφης - Οροφέρνης

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο ΜΠΟΧΟΡΗΣ.

Άντε, τον καημένου του Μποχόρη
τον τή σκάσαν στό παπόρι
καί του πήραν πεντακόσια,
όλο **λίρες** κι όλο **γρόσια**.
Άντε, τόν καημένο τόν Μποχόρη
τόν τυλίξανε στην πλώρη
καί του πήρανε στό ζάρι,
άντε, τό καινούργιο τον ζουνάρι.
Άντε, τόν Μποχόρη τόν έμπλέξαν
στά στενά καί του τίς βρέξαν
καί τού κάναν τόν γκιουλέκα,
άντε, καί τον πήραν κι άλλα δέκα.
Άντε, τόνα μήλο, τ' άλλο ρόιδο
άντε, τον τη σκάσαν σάν κορόιδο
καί τουπήραν τά **ψιλά** του,
άντε, καί τόν στείλαν στη δουλιά του.

ΗΛΙΑΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ-ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ σ.12

Αποφθεγματα για το Χρήμα

Τα λεφτά δεν είναι το παν. Συνήθως δεν είναι καν αρκετά.

Ανωνυμος

Όταν μιλάει το χρήμα, κανείς δεν προσέχει τη γραμματική ή το συντακτικό.

Ανωνυμος

Αν και τα λεφτά δεν μπορούν να αγοράσουν την ευτυχία, σου επιτρέπουν να διαλέξεις τι είδους δυστυχία θες.

Ανωνυμος

Τα λεφτά είναι καλύτερα από τη φτώχεια μόνο και μόνο για οικονομικούς λόγους.
Woody Allen

Όταν κάποιος σου λέει πως δεν υπάρχει πρόβλημα χρημάτων, μιλάει για τα χρήματα κάποιων άλλων.
Bill Clinton

Το χρήμα δε μιλάει. Βρίζει.
Bob Dylan

Το πρόβλημα μου είναι να συμβιβάσω τις βρώμικες συνήθειες μου με τα καθαρά μου εισοδήματα.
Errol Flynn

Αυτός που πιστεύει ότι το χρήμα μπορεί να κάνει τα πάντα μπορεί να κάνει τα πάντα για το χρήμα.
Benjamin Franklin

Ο χρόνος είναι χρήμα.
Benjamin Franklin

Η μεγαλύτερη αξία των χρημάτων είναι ότι ζούμε σε έναν κόσμο που τα υπερεκτιμά.
Henry Louis Mencken

Τα λεφτά δεν μπορούν να αγοράσουν φίλους, αλλά μπορούν να πετύχουν καλύτερη ποιότητα εχθρών.
Terence Alan «Spike» Milligan

[288 303]

Αποφθέγματα

Η οικονομία προοδεύει χάρη στην ολοένα αυξανόμενη ανάγκη μας για το περιττό.
Απόφθεγμα Νο 90 από το «ΕΝ ΟΛΙΓΟΙΣ» του Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου

Το χρήμα πολλοί εμίσησαν, τα χρήματα όμως ουδείς.
Απόφθεγμα Νο 91 από το «ΕΝ ΟΛΙΓΟΙΣ» του Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου

Τα πλούτη πηγαίνουν σε λάθος ανθρώπους, γι' αυτό κι όταν εμείς τ' αποκτούμε μεταμορφωνόμαστε σε λάθος ανθρώπους.
Απόφθεγμα Νο 92 από το «ΕΝ ΟΛΙΓΟΙΣ» του Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου

Φιλάργγυρος είναι αυτός που για να σώσει μία δεκάρα του, θα έδινε ένα εκατομμύριο.
Απόφθεγμα Νο 93 από το «ΕΝ ΟΛΙΓΟΙΣ» του Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου

Είναι φοβερά σπάταλος ο τρόπος με τον οποίο ένας φιλάργγυρος ξοδεύει τον εαυτό του για τα χρήματα.
Απόφθεγμα Νο 94 από το «ΕΝ ΟΛΙΓΟΙΣ» του Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου

Το έσχατο όριο της φτώχειας ονομάζεται απληστία.
Απόφθεγμα Νο 95 από το «ΕΝ ΟΛΙΓΟΙΣ» του Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου

Αν είσθε πραγματικά τσιγκούνης, φροντίστε να μη σπαταλάτε την τσιγκουνιά σας σε ασήμαντα πράγματα.
Απόφθεγμα Νο 96 από το «ΕΝ ΟΛΙΓΟΙΣ» του Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου

Χάθηκε επί των ημερών μας και η ανιδιοτέλεια.
Ο ευρώς αμειφθήσεται.
Απόφθεγμα Νο 97 από το «ΕΝ ΟΛΙΓΟΙΣ» του Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου

Ο φιλάργγυρος θέλει οριακά να αποταμιεύσει όλα όσα ο άπληστος επιθυμεί να καταναλώσει.
Απόφθεγμα Νο 98 από το «ΕΝ ΟΛΙΓΟΙΣ» του Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου

Έχω μία απόλυτη αδιαφορία για το χρήμα,
Όταν αυτό βρίσκεται στην τσέπη μου.
Απόφθεγμα Νο 99 από το «ΕΝ ΟΛΙΓΟΙΣ» του Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου

100

Το χρήμα χράται, κι ο παθός ας το θυμάται.

Απόφθεγμα Νο100 από το «ΕΝ ΟΛΙΓΟΙΣ» του Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου

101

Προτού αποφασίσουμε να πουλήσουμε την ψυχή μας στο διάβολο,
θα έπρεπε να έχουμε διερευνήσει αν εκείνος θα την αγόραζε.

Απόφθεγμα Νο 101 από το «ΕΝ ΟΛΙΓΟΙΣ» του Γιάννη Χ. Παπαϊωάννου

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1]

[ΝΟΜΙΖΩ]

νομίζω (νόμος),

I

1. θεωρώ ή ακολουθώ ως έθιμο ή συνήθεια, τηρώ εθιμικά, σε Ηρόδ.· νομίζω γλώσσα, χρησιμοποιοῦ την κοινή γλώσσα, στον ίδ.· νομίζω οὔτε ασπίδα οὔτε δόρυ, στον ίδ. - Παθ., είμαι συνηθισμένος, βρίσκομαι σε κοινή χρήση, σε Αισχύλ.· σωφροσύνη νενόμιστο, ήταν η κοινή αντίληψη, ήταν η γνώμη «του συρμού», σε Αριστοφ.· απρόσ., ως νομίζεται, όπως είναι το έθιμο, όπως συνηθίζεται, σε Τραγ.· μτχ. νομιζόμενος, -η, -ον, εθιμικός, συνήθης, σε Θουκ.· τα νομιζόμενα, έθιμα, συνήθειες, Λατ. instituta, σε Ηρόδ., Αττ.· τα νομισθέντα, σε Ευρ.

2. υιοθετώ έθιμο ή συνήθεια· Έλληνες απ' Αιγυπτίων ταῦτα νενομίχασι, σε Ηρόδ.

3. με δοτ.,είμαι συνηθισμένος σε κάτι, συνηθίζω κάτι νομίζουνσιν Αιγύπτιοι οὐδ' ήρωσιν οὐδέεν, δηλ. δεν έχουν τη συνήθεια να λατρεύουν τους ήρωες, στον ίδ.· απ' όπου, κάνω κοινή χρήση, χρησιμοποιοῦ, μεταχειρίζομαι· φωνζ, σε Ηρόδ.· άγώσι χαι θυσίαις, at Θουκ.

4. με απαρ., έχω ως έθιμο, έχω τη συνήθεια να κάνω κάτι, σε Ηρόδ. - Παθ. απρόσ., γυμνούς εισιέναι νομίζεται, συνηθίζεται σ' αυτούς να εισέρχονται γυμνοί, σε Αριστοφ.· νενόμισται καλέεσθαι, έχει καθιερωθεί να ονομάζεται, σε Ηρόδ.

5. Παθ., διοικούμαι και κυβερνώμαι σύμφωνα με παλαιούς νόμους και έθιμα, στον ίδ. Π. 1. εκλαμβάνω, αναγνωρίζω, θεωρώ· τούς κακούς χρηστούς νομίζουν, σε Σοφ.· νομίσαι χρη ταῦτα μυστήρια, σε Αριστοφ.· θεόν νομίζω τινά, θεωρώ ή πιστεύω σε κάποιον θεό, σε Πλάτ., Ξεν.· απ' όπου, νομίζουν τούτους (θεούς), τους θεωρώ ως θεούς, σε Ηρόδ.· οὔς ή πόλις νομίζει θεούς οὐ νομίζων, δεν πιστεύει στους θεούς στους οποίους πιστεύει η πολιτεία, σε Ξεν., Πλάτ.· αλλά, νομίζουν θεούς είναι, πιστεύω ότι υπάρχουν θεοί, σε Πλάτ.· θεούς νομίζουν οὐδαμοῦ, σε Αισχύλ.· ώστε, τα νομίζουν τούς θεούς και νομίζουν θεούς διαφέρουν, καθώς το

ένα σημαίνει «πιστεύω σε συγκεκριμένους θεούς»,
ενώ το άλλο «πιστεύω στους θεούς γενικά. Πβλ.
ήγέομαι.

2. Παθ., Έλληνες ήρξαντο νομισθηναι, οι Έλληνες να θεωρούνται
ως..., σε Ηρόδ. 2. εκτιμώ, υπολήτομαι
Παθ., με εκτιμούν, σε Πλάτ.

3.

κρίνω, θεωρώ, πιστεύω, φρονώ.
και απαρ., εκτιμώ, κρίνω, &εωρ<
σε Σοφ., Ξεν.· επίσης, όπως το δοκεω :προσδοκώ
μέλ., προσδοκώ, περιμένω ότι....

ΦΡ: νομιζοντα λέγειν, μιλώ με πλήρη βεβαιότητα και ασφαλή πίστη, σε Πλάτ.
263

Βιβλιογραφία

178

Τίτλος: ΛΕΞΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΤΟΜ. Β
Συγγραφέας: ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΖΩΗΣ
Εκδότης:ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Έτος:1963

9429

Τίτλος: Medieval Greek texts
Συγγραφέας: Charles Antoine Gidel
Εκδότης:ASHER
Έτος:1870

156

ΛΕΞΙΚΟ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΚΡΗΤΙΚΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ
ΙΔΙΩΜΑΤΟΣ:ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΞΑΝΘΙΝΑΚΗΣ : ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ : 2001

265

Τίτλος: ΕΠΙΤΟΜΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
Συγγραφέας: Henry George Liddell. Robert Scott.
Εκδότης:ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ
Έτος:2007

[Επιτομή του Μεγάλου Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας](#)

288

ΠΑΣΧΟΣ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗΣ -ΕΙΠΑΝ - ΛΕΞΙΚΟ ΤΟΥ ΕΞΥΠΝΟΥ ΛΟΓΟΥ

1028

Τίτλος: ΧΑΜΕΝΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
Συγγραφέας: ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΑΙΜΠΑΚΗΣ
Εκδότης:ΑΡΧΕΤΥΠΟ
Έτος:2005

2013

ΡΟΒΗΡΟΣ ΜΑΝΘΟΥΛΗΣ -ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

287

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ - ΣΥΛΛΟΓΗ ΗΛΙΑ ΚΑΝΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

9417

Τίτλος: Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ Ή ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΩΝΥΜΟΥ ΤΑΥΤΗΣ ΜΕΓΑΛΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΕΚΑΤΕΡΩΘΕΝ ΤΟΥ ΚΟΛΠΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ ΠΡΟΑΣΤΕΙΩΝ - ΤΟΜΟΣ Α

Συγγραφέας: ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

Εκδότης: Σ. ΚΑΛΛΙΑΔΗΣ

Έτος: 1862

9398

Τίτλος: Βαβυλωνία

Συγγραφέας: Δ. Βυζάντιος

Εκδότης: Μ. Σαλίβερος

Έτος: Άγνωστο

ΑΣ3 Βυζαντινό Λεξικό - Copyright© 2012 by Aris Stougiannidis